

Executive Board

President:

Nga T. Vu, DMD

VP in Medicine:

Myhanh Nguyen, MD

VP in Dentistry:

Long Hoang, DMD

VP in Pharmacy:

Jenny Nguyen, PharmD

Secretary General:

Kathlyn Tran, DDS

Treasurer:

Heidi Tran, PharmD

Standing Committees

News & Publications:

Tung Manh Tran, MD

Art & Cultures:

Tam Nguyen, PharmD

Constitution & By Laws:

Cam Hoang, MD

Web site:

Myhanh Nguyen, MD

Hanson Nguyen, MD

Marketing:

Jenny Nguyen, PharmD

Forum Administrator:

Tai Quyen Nguyen, MD

Membership:

Myhanh Nguyen, MD

Board of Directors

Chairman:

An Duc Nguyen, MD

Vice Chairman:

Tam Nguyen, PharmD

Members:

Tuan Nguyen, DMD

Nguyen Hoang, DMD

Ngoc M. Nguyen, PharmD

Mark Uy Hoang MD

Thong Tran, PharmD

Hè về

*Hè về, hè về - Nắng tung nguồn
sống khắp nơi*

*Hè về, hè về - Tiếng ca nhịp phách
lên khơi*

*Đầu ghềnh suối mát - Reo vui dào
dạt*

*Ngợp trời gió mát - Ven mây phiêu
dạt*

*Hồn say ý chơi vui - Ngày xanh
thắm nét cười*

Lòng tha thiết yêu đời

(Hè về-Hùng Lĩnh)

Hè về, hồn say ý chơi vui – Ngày xanh thắm yêu đời! Đó là những ngày Hè trong những năm đầu thời Đệ Nhất Cộng Hòa ở Việt Nam, khi đó, tôi vừa bước vào ngưỡng cửa Trung học. Ôi tuổi xanh khó quên những ngày hè vui tươi hạnh phúc. Rồi đến khi qua Mỹ, những năm đầu tất bật vất vả học hành thi cử để được hành nghề y sĩ trở lại, tôi quên mất mùa Hè! Nhưng những Mùa Hè đó, dù không có vacation, vẫn là những mùa Hè êm ả ở xã hội ngoài đời, không lo sợ ai đó phá phách, đe dọa. Hạnh phúc thay những ngày trở lại làm học trò ở tuổi trung niên!

Sau khi được hành nghề trở lại, Hè là những ngày vacation lên núi, xuống biển nghỉ ngơi, hoặc ra xứ ngoài để vui chơi cùng vợ con nơi xứ lạ. Những ngày thân tiên trên cõi đời ô trọc!

Không ai ngờ, đến năm 2020, một

con Đại Dịch (phát từ Vũ Hán, bên Tàu) ùn ùn kéo tới làm cả thế giới loài người sống trong đại loạn, đảo điên! Mọi người, giàu cũng như nghèo, quyền cao chức trọng cũng như dân ngu khu đen đều phải ru rú ở nhà, cách ly xã hội. Không còn đàn đúm, tụ họp, ăn uống, giải trí, hẹn hò vui chơi đây đó. Chẳng khác gì tiểu thư “cắm cung”!

Khi Con Đại dịch vừa ngoài ngoài, thì xảy ra vụ ngộ sát 1 gã tội phạm Mỹ đen có nhiều tiền án bởi một anh cảnh sát Da trắng. Thế là phong trào Chống Kỳ thị nổi lên biểu tình kèm theo cảnh đốt phá, hôi cửa, cướp bóc. Nhóm Black Life Matter (BLM) và AntiFa (Anti Fascist) lợi dụng cơ hội gia nhập và cướp quyền lãnh đạo phong trào. Phong trào xì hơi thì Đại dịch bị cho là đã bùng phát trở lại! Kinh tế công nghệ, thương mại vừa mon men mở cửa trở lại, thì bị đốt phá, cướp bóc, hôi cửa bởi phong trào và Đại Dịch bùng phát trở lại(?) làm cho kinh tế đứng khựng và có nguy cơ trở ngược lại thời kỳ suy thoái.

Tất cả, nhìn từ người ngoại cuộc, thấy hình như đây là một vở kịch chính trị có lớp có lang... Rồi đây tương lai nước Mỹ, và cả toàn Thế giới sẽ ra sao? Biết ra sao, ngày sau!

Trong thời Đại Dịch, vào ngày 16 tháng 6 năm 2020, cuối Xuân (Mùa Hè bắt đầu vào ngày 22 tháng 6 năm 2020), Hội YNDVNF đã mất đi một thành viên ưu tú: BS Thái Thanh. BS Thái Thanh là một trong những sáng lập viên của Hội Y Nha Dược VN-Florida. Năm 1996, anh được đề cử

(Xin xem tiếp Trang 2)

giữ chức vụ Chủ tịch Hội YNDVNF. Lúc đó, anh giao chức Trưởng Ban Thông Tin-Báo Chí cho tôi. Tôi giữ chức Trưởng Ban TTBC từ dạo đó cho đến tận hôm nay. Trong Bản Tin Mùa Hè 2020, quý độc giả sẽ đọc những bài tường niệm về BS Thái Thanh của những người bạn đồng môn, đồng khóa. Cũng nên nhắc lại: BS Thái Thanh là trưởng nam của BS Thái Can (1910- 1998), một Bác sĩ Y Khoa mà cũng là một Thi Sĩ tài danh, có tên trong văn học sử Việt Nam. Quý vị có thể tìm hiểu thêm về BS Thái Can trên website:

[Thái Can – Wikipedia tiếng Việt](#)

Thay mặt Ban Báo Chí, chúng tôi thành kính chia buồn cùng Chị Tôn Nữ Quỳnh Hương, phu nhân BS Thái Thanh, và Tang Quyển. Cầu nguyện Hương Linh BS Thái Thanh sớm về Cõi Niết Bàn.

Trong những tháng Hè năm nay ở Florida, vào những buổi chiều, thường đổ những cơn mưa rào làm dịu bớt không khí nóng bức oi ả, gợi nhớ đến những cơn mưa rào ở Sài Gòn. Thế mà chúng ta đã xa Sài Gòn 45 năm. Nhớ Sài Gòn quá đỗi! Nhưng Sài Gòn bây giờ, nếu có trở về khó mà tìm lại được những nét thân thương của Sài Gòn ngày cũ. Sài Gòn đã hoàn toàn đổi khác trong một môi trường gọi là XHCN. Bạn có muốn nước Mỹ của chúng ta đang sống, trở thành một Nước Mỹ trong môi trường XHCN không?

BS Vũ Trọng H., trong một thư gửi cho bạn, BS Nguyễn Thanh B., đã viết như sau:

“B. ơi,

Cám ơn Bạn đã nhớ tới bọn này mà gửi lời hỏi thăm.

Bạn nghĩ coi, biểu tình tùm lum, phá phách, bạo loạn, hôi của, đốt nhà, đánh cảnh sát, bao tuần liên tiếp, làm sao mà Co Vid không trở lại? Lại là mùa hè, thiên hạ đi biển đâu còn giữ gìn gì. Nhưng nghe đâu số bệnh tăng mà số tử không tăng. Không biết tương lai ra sao? Truyền thông thối tả, Dân Chủ thối tả, Lãnh Tự thối tả... xúm vào đánh phá ông Trump, không biết tương lai Hoa Kỳ ra sao? Chẳng lẽ lại phải đi tản CS một lần nữa?

Thăm bạn và toàn gia đình.

H.”

Bạn đọc thân mến, bạn nghĩ sao?.

BS Trần Mạnh Tung
TM Ban Báo Chí

NHỮNG NGÀY BẠO LOẠN

Người buồn đứng ôm cột cờ,
Nhìn bày bạo loạn đốt cờ non sông,
Hoang tàn, đổ nát, long đong,
Phố phường cháy rụi, đốt lòng người dân,
Đốt cơ đồ của tiền nhân,
Hiện dâng xương máu tạo tầng bình an.
Chính trường điên đảo hoang mang,
Đầy lòng vị kỷ, thương tang giống nòi,
Xã hội tràn kẻ đua đòi,
Dữ dằn phá phách như loài thú hoang,
An ninh luật pháp lụn tàn,
Bảo nhau quỳ gối cầu an, nhát hèn.
Thương người chân chính vận đen,
Một đời lận đận bon chen trên giòng,
Góp tài xây dựng cộng đồng,
Xây đời thịnh trị, cõi hồng tương lai,
Xót xa, hận uất, ai hoài,
Nhìn công trình dựng của dài hy sinh,
Bay giòng điên đảo bất bình,
Trôi ngày bạo loạn luật hình tang hoang,
Cháy trời vị kỷ hoang tàn,
Gây dài lận đận trên đàng mưu sinh.

Ngỡ đời văn hiến, văn minh,
Dưỡng nuôi nhân bản ân tình tha nhân,
Mới hay nhân tính chưa thuần,
Ghét ghen ích kỷ đầy tầng phù vân,
Hoang đàng đầy rẫy đường trần,
Não lòng cuộc sống thế nhân bọ bèo.
Mong người chí dũng chống chèo,
Đưa thuyền sông núi cheo leo ghập ghềnh,
Qua tầng giông bão lênh đênh,
Về miền bờ bến mộng mênh an hòa.

Huỳnh Anh Trần-Schroeder

Lá Thư Chủ Tịch The President's Letter

Dear members and Friends,

In the past few months most of us have been living in fear of contracting the virus and/or facilitating the spread of it through the nature of our profession as healthcare workers. But at the same time we have been deprived of the human to human interaction which we dearly miss. Talking, eating, being around friends and family are what most of us adore in life, and to take that away for some of us is a sentence worse than contracting the virus.

People begin to go out more, dine in at restaurants, exercise, go the beach and much more social activities that involve social interaction. Social distancing rules are less enforced as crowds become desperate from quarantining for so long. And of course as a result, the numbers spike up again. At this point, will there be a second wave of shutdown to ease the curve down? Will we just continue to work/ interact as we always do and watch the manifestation of survival of the fittest? Questions remain unanswered.

Dentistry for me has been resumed to routine treatment, however it is definitely not a "back to normal" mentally, as we bundle ourself in the new PPE protocol that includes N95 masks, googles, faceshield, surgical caps, and disposable gowns. We don't know how long this virus will be around for, but for now, we must play by the rules and continue to social distancing, wearing masks in public, hand sanitizing, and use precautions at all times.

Until we can meet again, I wish everyone stay safe, stay healthy and most importantly stay sane!

Regards,
Nga Vu DMD

Bản Tin do **Ban Báo Chí Hội YNDVNFL** xuất bản ba số mỗi năm vào các mùa Xuân, Hạ và Thu. Riêng mùa Đông, Ban Báo Chí xuất bản **Giai Phẩm Xuân** vào dịp **Tết Nguyên Đán**. Bài vở xin đánh vào MS Word và gửi email, nếu viết Việt Ngữ dùng chương trình VNI, VPS hay Unicode đều được.

Điện Chỉ Tòa Soạn:
tmtran1132@embarqmail.com

Tung M. Tran, MD

**BS Thái Thanh
(1941-2020)**

Cựu Chủ Tịch Hội YNDVN-Florida, một trong những sáng lập viên của Hội Y Sĩ VNFI.

BS đã từng góp công sức rất nhiều vào Hội Y Nha Dược ngay từ ngày thành lập Hội năm 1988. BS cũng đã từng yểm trợ cho đại hội Quốc Tế Y Sĩ Vietnam Tự Do ở Orlando, một trong những đại hội Y Nha Dược lớn nhất từ trước đến nay.

Xin tri ân những đóng góp nhiệt thành của BS Thanh.

Thành kính chia buồn cùng phu nhân Tôn Nữ Quỳnh Hương, và Tang Quyển.

Cầu Nguyễn Hương Linh BS Thái Thanh sớm được về Miền Cực Lạc.

NS Nga Vũ
TM Ban Chấp Hành Hội YNDVNF

Tưởng nhớ về Bác sĩ Thái Thanh

Vừa qua Hội Y Nha Dược Florida (Hội YNDFL) có một tin buồn lớn, đó là sự ra đi của BS Thái Thanh, nguyên Hội trưởng của Hội. BS Thái Thanh là một người hiền lành, khiêm nhường nhưng rất hang say, tích cực trong mọi công việc gia đình cũng như cộng đồng xã hội.

BS Thái Thanh sinh năm 1941 tại Huế nhưng quê quán là gốc người Hà Tĩnh. Anh là con cố Bác sĩ Thái Can, người có bài thơ nổi danh mà sau này đã được phổ nhạc. Đó là bài "Em biết anh đi chẳng trở về".

Gia đình anh Thái Thanh di cư vào Nam năm 1955, là học sinh trung học Trần Quý Cáp tại Hội An và học sinh trung học Phan Châu Trinh Đà Nẵng.

Lễ Bàn Giao chức Chủ Tịch Hội YNDVNF năm 1996. Từ Trái sang Phải là: BS Hoàng Cẩm, BS Thái Thanh, Phu Nhân BS Vũ Trọng Hùng, BS Nguyễn Quyền Tài và BS Vũ Trọng Hùng

Tại đây anh đã được giải thưởng toàn trường về hạnh kiểm tốt do Tổng Thống Ngô Đình Diệm trao tặng.

Năm 1963 anh thi vào Đại học Y khoa Sài Gòn, ra trường 1970. Đơn vị cuối cùng là Đại úy Y sĩ trưởng Trung tâm 1 Nhập ngũ Đà Nẵng.

Sau ngày mất nước 1975 anh đi tù cộng sản nhiều nơi, cuối cùng là trại Tiên Lãnh và Na Sơn. Ra trại năm 1977 gia đình tìm cách vượt biên và may mắn đến Mỹ an toàn năm 1981. Bắt đầu hành nghề lại năm 1986 và hưu trí năm 2008.

Trong ngành chuyên môn anh Thanh là một trong những người hoạt động tích cực về nhiều lãnh vực như việc tổ chức Đại Hội Quốc Tế Y Sĩ Việt Nam Tự Do Kỳ IV tại Orlando, Florida, Hội trưởng Hội YNDFL hai nhiệm kỳ 1996, 1998. Tham gia tổ chức sinh hoạt giới trẻ của Hội YNDFL, tham gia tổ chức bầu cử Cộng đồng Việt Nam Florida, tham gia tổ chức các ngày hội của Hội YND Việt Nam tại Hoa Kỳ v.v ...

BS Nguyễn Mậu Hưng

Một chút kỷ niệm về BS Thái Thanh

BS Thái Thanh là một sáng lập viên của Hội Y sĩ Việt-Nam Florida và là một cựu Hội trưởng Hội Y Nha Dược Việt-Nam Florida.

Tôi còn nhớ, vào một buổi sáng mùa Thu năm 1987, 49 bác sĩ Việt-Nam tị nạn CS và các vị hôn phối họp mặt tại quán ăn The White Lotus của Chị Dương Hoàng Anh ở Gainesville. Sau buổi ăn trưa, chúng tôi trao đổi ý kiến và bầu Ban Chấp Hành đầu tiên để thành lập Hội Y sĩ Florida. Anh Thái Thanh là người duy nhất có camcorder hôm đó và đã quay trọn buổi họp cho tới khi mọi người ra khỏi quán ăn. Tôi còn giữ một bản trong băng VHS, sau đó sang qua DVD nhân dịp Hội Y Nha Dược sĩ Florida tổ chức ngày kỉ niệm 20 năm thành lập để trình chiếu trong buổi đại hội.

Tôi cũng còn nhớ những buổi tối họp ban chấp hành ở nhà tôi. Anh Thanh từ Winter Haven, và các Anh Chị khác từ Gainesville lái xe đến Jacksonville để họp mỗi tháng một lần. Năm 1995, Hội Y sĩ Việt-Nam Florida đảm nhận việc tổ chức đại hội của Hội Quốc Tế Y sĩ Việt-Nam Tự Do ở Orlando tại Convention Center. Với sự tham gia của 2 hội Nha và Dược sĩ Việt-Nam Quốc tế, đại hội thu hút được

1500 người tham dự. Đó là đại hội Y Nha Dược Quốc tế đầu tiên, và có lẽ là đại hội Y Nha Dược lớn nhất từ trước đến nay về số người tham dự và số số đề tài thuyết trình. BS Thái Thanh tình nguyện tự tay phụ trách việc trang trí tỉ mỉ phòng dạ tiệc và sân khấu cho buổi trình diễn văn nghệ đêm hôm đó.

Tin Anh Thanh qua đời là một tin buồn cho tất cả các đồng nghiệp, thân hữu của Anh. Tôi tự an ủi là đã được đến viếng thăm Anh Chị Thanh tại tư gia ở ngoại ô Orlando cách đây không lâu, được dịp trò chuyện và được Anh Chị Thanh cho xem vườn hoa trái sau nhà, và được Anh Chị cho thưởng thức những miếng thanh long màu ngon ngọt và trông rất đẹp mắt.

Với tính tình hòa nhã, từ tốn, tôi tin Anh Thanh đã ra đi một cách thanh thản. Chúng ta mất đi một người bạn rất quý.

BS Nguyễn Quyền Tài

Được tin buồn BS Thái Thanh từ giã cõi đời. Tôi vô cùng thương tiếc. BS Thái Thanh rất có lòng và luôn ủng hộ những hoạt động của YND cũng như của Cộng đồng. Tôi nhớ hoài ngày YND khám sức khoẻ miễn phí cho đồng hương ở Trụ sở CĐ trên đường Pine Hill, BS Thái Thanh đã mua bánh mì thịt đến để các thiện nguyện viên ăn trưa. Lúc đó tôi mới biết mặt ông dù đã nghe tên.

Thành kính phân ưu cùng cô Quỳnh Hương và tang quyến. Cầu nguyện cho hương linh của BS Thái Thanh được sớm vẫn sanh nơi miền cực lạc.

DS Nguyễn Minh Ngọc và gia đình
Cựu CT Hội YNDVNF,
CT Cộng Đồng Người Việt Trung Tâm Florida

Tạp ghi

Nguyễn Đức An

I- Tin Nội bộ Hội YND-VN Florida

A- Hoạt động: không có bất cứ sinh hoạt nào đáng kể vì đại dịch Covid-19.

B- Tin buồn: Đồng nghiệp Thái Thanh đã ra đi vĩnh viễn lúc 6 giờ sáng ngày 15/6/2020 tức 24 tháng tư năm Canh Tý, hưởng thọ 80 tuổi.

Đây là một bác sĩ, một nhân sĩ cộng đồng và một hội viên đã đóng góp nhiều vào sự thành hình vào hoạt động của Hội YND-VN-FL.

Xin nghỉ lại đây vài kỷ niệm với BS Thái Thanh.

BS Nguyễn hữu Trí (Trí Đại nghĩa) từ Michigan, về hưu tại Naples, FL. Ông mua đất xây nhà, gây dựng một vườn nhãn lồng kiểu mẫu tại Naples.

BS Trí có nhiều bạn đã theo Ông về Naples chơi, mua đất, mua nhà để sống vui vẻ, khỏe mạnh tại đó. Như: họa sĩ Hiếu Đệ, Anh Chị Thái Thanh, gia đình tôi và một số nhiều nữa, tôi quên tên.

Cá nhân tôi đã mua 3 miếng đất ở Naples sửa soạn trồng nhãn; không những ở Naples mà còn rinh về trồng ở Orlando, và Gainesville nữa.

Anh Chị Thái Thanh theo chân BS Trí mua đất, xây nhà và bỏ nhiều công, của, thời giờ vào kế hoạch trồng nhãn lồng gốc Homestead Florida: trái to và ngon.

BS Trí thu hoạch được vài năm kha khá, nhưng một năm nào đó, một cơn bão có gió lạnh dưới Zero độ đã làm chết hết nhãn của Phe ta, từ Gainesville xuống Naples.

BS Trí bị bạo bệnh chết. Chị Trí bán nhà, đất, về phía Bắc sống với con cái. BS Thái Thanh bỏ Naples, về Winter Heaven, rồi về hưu ở Orlando và qua đời tháng 6-2020, như chúng ta đã biết.

Chúng ta đã mất một đồng nghiệp, một đồng chí trong các sinh hoạt Cộng Đồng và Hội YND-VN FL điển hình là Hội nhà đã tổ chức thành công Đại Hội YND-VN Toàn Cầu năm 1995 tại Orlando với BS Thái Thanh, Nguyễn quyền Tài, Tôn Thất Liêm, Hoàng Cẩm, Đỗ Văn Hội và nhiều đồng nghiệp khác.

BS Thái Thanh đã ra đi về cõi Vinh Hằng nhưng xin Anh tin rằng chúng tôi không bao giờ quên Anh, dù Anh ở đâu!

II- Tin Đại dịch Covid-19.

Vẫn khi trời khi sục, khi khá khi không, khiến bảng ghi nhận chỉ số kinh doanh cứ nhảy lên nhảy xuống đến hoa cả mắt.

Tóm tắt : chưa biết ngày nào Covid-19 tan hàng cố gắng.

Chưa biết ngày nào có thuốc chủng ngừa Covid-19, dù rất nhiều Hãng dược phẩm đang chạy đua tới đa để có thuốc chủng càng sớm càng tốt .

Cũng chưa có thuốc chữa hiệu nghiệm đối với Covid-19.

Theo báo cáo chuyên ngành thì YND nói chung tại Mỹ đã thiệt hại gần 100 tỉ đô vì đại dịch Covid-19.

Chính phủ đã chi ra cả chục tỉ đô để yểm trợ bệnh viện, các cơ sở y tế tư, phòng mạch tư để họ sống còn, khi lợi tức xuống hơn 40 % và dịch vụ tăng hơn 40%

(Telemedicine, khám... chùa vì không biết đòi ai khi bệnh nhân tới không tiền, không bảo hiểm y tế...).

Mỹ đã có hơn 100 ngàn chết vì Covid-19. Cả thế giới có hơn 2 triệu bệnh nhân.

Hiện nay, thiên hạ không còn hốt hoảng vì Covid-19 như tháng 3, tháng 4 - 2020.

Nhiều sinh hoạt cộng đồng đã mở cửa lại. Hy vọng rằng: tháng 8-2020 hoặc cùng lắm là thán 10-2020 cơn cúm Corona sẽ tha chúng ta làm phúc.

III- Bầu cử tháng 11-2020

Xin góp vài ý kiến như sau:

1- Tôi đã gửi tới quý vị trên YNDVNF Forum cái thẻ Task Force số # 313-580-452.

Xác nhận: tôi sẽ trực tiếp hoạt động với Ban Bầu Cử Đảng Cộng Hòa địa phương với quyết tâm giúp TT Donald Trump đắc cử và làm nốt nhiệm kỳ II.

Năm 2016: tôi đã bỏ phiếu chọn Ông Donald Trump.

2- Lý do: Ông Donald Trump đã hành xử như một Tổng thống can đảm, dứt khoát để có một nước Mỹ mạnh, phồn thịnh, có kỷ luật khiến bạn và thù biết rõ và không thể coi thường.

3- Ông Donald Trump tôn trọng chủ thuyết: Nước Mỹ trước.

Nên không để bạn và thù lợi dụng về thương mại, kinh tế.

4- Ông Donald Trump không cần qui gởi đội đi những tên tội phạm cỡ George Floyd mị đám Mỹ đen, để kiểm phiếu một cách hạ cấp như Joe Biden, Nancy Pelosi và đồng bọn.

Làm chính trị phải thủ đoạn, gian dối, hèn... là chuyện không ai lạ gì cả.

Tuy nhiên hèn tới mức quỳ lạy cái xác thối một tội phạm thì... hết thuốc chữa.

Tôi không bao giờ bầu cho những tên chuyên viên gập lưng, cúi đầu (như Obama); quỳ gồi lạy lục tội phạm như Joe Biden, Nancy Pelosi.

Nước Mỹ không thể có 1 Tổng thống Hèn. Và một Tổng thống Mỹ Hèn, thì nước VN chúng ta khó có hy vọng thoát Trung. Điều này, tôi sẽ góp ý sau.

Xin thưa với quý đồng nghiệp: đây là ý kiến hoàn toàn cá nhân của tôi.

Nguyễn Đức An

Vài kỷ niệm về BS Thái Thanh

Tôi không nhớ lần đầu gặp Thanh ra sao, lâu quá rồi không nhớ nổi, chỉ biết Thanh "hơi gàn" nhưng tốt với bạn. Thanh quen với chị Quỳnh Hương phải đàm hỏi rồi mới được chớ đi chơi.

Cha vợ của Thanh lo cho Thanh về làm việc ở chỗ của bác sĩ Thảo (Trung tâm giám định y khoa ở Đà Nẵng).

Sau khi Thanh bán vườn nhãn ở Naples, biết Đỗ Hiệp Phố ở Việt Nam bị Atrial Fibrillation, Thanh gọi cho Phố 4,000.00 US\$.

Lúc tôi còn ở Orlando, mái ngói bị bão thổi tróc vài miếng, khó mua được vài miếng cùng màu vì họ chỉ bán nguyên thùng. Thanh biết được, kéo tôi tới một tiệm Home Depot mà Thanh là khách hàng quen đã mua nhiều vật liệu cất nhà ở Naples, Thanh gặp manager kêu mở thùng ngói bán cho tôi 3 miếng ngói, tôi ngại quá, không chịu. Thanh nói không sao vì Thanh là khách quen mua nhiều.

Tôi cũng biết anh của chị Thanh (được sĩ) lấy một cháu gái của bà xã tôi.

BS Lý Bình Hòa

Buồn

Buồn cho đất nước bất an
Đừng theo quỷ dữ lang thang gọi mời
Mong tâm hồn chẳng chơi vơi
Giữ gìn sức khỏe an vui hiền hòa
Lạy trời diệt giồng quỷ ma
Cùng cơn dịch cúm Cô Na tiêu tùm
Toàn dân trong nước ăn mừng
Gia đình sum họp tưng bừng như xưa.

Ngọc Diệp.

Tường trình về sinh hoạt của Cộng đồng Người Việt Trung Tâm Florida trong ba tháng vừa qua

Từ sau Tết Nguyên Đán vào ngày 8-9/2/2020, dịch bệnh lan tràn và giới hạn rất nhiều các hoạt động đồng. Những kế hoạch của BCH vì thế đã không thể thực hiện được như mong muốn. Tuy nhiên, chúng tôi đã cố gắng trong sự cho phép của chính quyền địa phương và tình hình dịch bệnh cho phép.

Chấp hành lệnh miễn tụ họp đông người của Thống Đốc Tiểu Bang FL Ron DeSantis do đại dịch Corona virus đang hoành hành, CDVN TTFL đã bãi bỏ, trì hoãn, hoặc tổ chức những ngày lễ trong năm hoặc online hay tổ chức đơn giản không nhiều người.

- Cuộc bầu cử HDDD CDVN TTFL NK 2020-2022 định tổ chức trong ngày lễ Giỗ tổ Hùng vương 5/4/2020 đã phải hoãn lại vì tình hình dịch Corona. Theo tinh thần cuộc họp gần nhất giữa Ban Bầu cử, HDDD, BCH và các ứng cử viên, cuộc bầu cử HDDD sẽ được tiến hành khi tình hình dịch bệnh cho phép từ đây đến cuối năm, hoặc có thể là vào dịp Tết Nguyên Đán.

- Tuần lễ 30/4, Facebook Cộng đồng và diễn đàn email của Cộng đồng đã đăng bài viết, hình ảnh, slide show, văn thơ về ngày Quốc Hạn lần thứ 45 của dân tộc đến với đồng hương.

- Ngày 30/4/2020, Ủy Ban Bảo Trì Tượng Đài Ủy Ban Bảo trì Tượng Đài Việt Mỹ đã đến tượng đài để làm Lễ treo cờ rủ, đặt vòng hoa, thắp nến, dâng hương, khấn vái bàn thờ Tổ Quốc tại Tượng Đài Việt Mỹ, để tưởng niệm những Quân, Dân, Cán, Chính đã hy sinh vì lý tưởng tự do, đặc biệt các anh hùng tướng lãnh đã tuần tiết trong ngày này, và đồng bào ra đi tìm tự do phải bỏ thân trên biển cả hay trong rừng sâu.

- Tối ngày 30/4/2020 CDVN TTFL tham gia buổi thâu âm tưởng niệm 45 năm Ngày Quốc hạn do CDNVQG LBHK tổ chức.

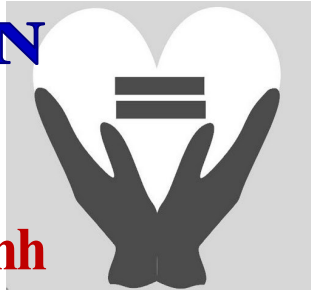
- Ngày 21 tháng 6 năm 2020 hội CQN VNCH TT Florida đã tổ chức ngày Quân Lực VNCH tại Tượng đài Việt Mỹ để vinh danh và ghi nhớ công lao của quân lực VNCH đã luôn luôn là thành phần nòng cốt bảo vệ chính nghĩa Quốc Gia và đã hy sinh bao nhiêu xương máu trong cuộc chiến đấu chống Cộng Sản.

CDVN TTFL đã kêu gọi đồng hương tình nguyện may khẩu trang để tặng cho các bệnh viện, cho nhân viên làm việc cho Orange county và nhà tù. Cộng đồng đã nhận được Appreciation Certificate từ Thị trưởng của Orange county.

DS Nguyễn Minh Ngọc
CT CDNVTT Florida

THIÊN KIẾN VÀ KỶ THỊ

Nguyễn Tiến Cảnh

I
Con người sinh ra đã mang tính ích kỷ, coi cái “Tôi” của mình hơn người khác. Một đứa trẻ chừng 1 tuổi đã biết đòi đồ chơi, không được là la khóc om sòm. Trả lại nó cái gì nó thích như cái núm vú là nó hết khóc. Lớn lên 2, 3 tuổi là nó cũng đã biết thích người này, ghét sợ người kia. Phải chăng con người tự bản tính đã có định kiến, kỳ thị người này người kia, coi mình hơn người?

Thiên Chúa tạo dựng ra loài người, từ khởi đầu con người rất tốt lành không biết ác và đau khổ là gì. Nhưng từ lúc ông Adong và bà Eva cưỡng lời Chúa, nghe lời con rắn ăn trái Chúa cấm nên biết lành biết dữ và cuộc sống phải đau khổ... Không Tử cho rằng con người “*Nhân chi sơ tính bản thiện*”. Jean Jacques Rousseau cũng cho rằng “*Con người sinh ra là tốt nhưng xã hội đã làm cho nó trở thành xấu. L’homme est né bon, mais la société le deprave...*” Xem vậy Đông Tây, Đạo Đồi... hẳn đã có những ý niệm giống nhau về con người. Vì thế mới có Đạo Làm Người với 10 điều răn Thiên Chúa của Kito Giáo, diệt Tham Sân Si của Phật Giáo, tranh luận bàn cãi của các triết gia, những nhà luân lý, đạo đức học để tìm ra căn nguyên của đau khổ hầu giúp con người sống đời sung sướng hạnh phúc. Nhà nước, chính phủ cũng làm ra hiến pháp, luật lệ buộc con người phải tuân thủ, hình phạt cho những kẻ không tuân giữ để xã hội được an bình, cuộc sống con người yên vui hạnh phúc...

Là người Việt Nam, chúng ta cũng phải nhận là người Việt mình cũng tự cao tự đại đối với những sắc dân thiểu số. Mắng chửi chê trách ai là ngu xỉ thiếu văn minh thì gọi là quân “mường mán”, đen đui xấu xí thì gọi là “đen xấu như mọi”. Câu ca dao được lưu truyền trong dân gian: “*Tiếc thay cây qué giữa rừng, để cho thằng Mán thằng Mường nó leo*” vừa nói lên tính lịch sử vừa ghi dấu về khinh miệt của dân nước mình, coi thường nước Chiêm Thành vì hoàn cảnh đặc biệt vua Trần nhân Tông đã gả công Chúa Huyền Trân cho vua Chiêm Thành là Chế Mân.

Ngó sang nước Tàu thời phong kiến và cả ngay hiện tại, người Trung quốc vẫn coi các sắc dân khác đều là mọi rợ, còn họ là thiên tử, tức con trời. Họ coi thường chúng ta, coi chúng ta là một giống dân thấp kém; họ có quyền ở trên chúng ta.

Sống trên đất Hoa Kỳ mà người ta gọi là Hiệp Chúng Quốc này, không nhiều thì ít vì chúng ta thuộc loại thiểu số lại là dân da vàng, nên chắc

chấn không tránh khỏi nạn thiên kiến và kỳ thị cho dù đã được Hiến Pháp và luật lệ của Hoa Kỳ bảo vệ. Qua vụ anh chàng da đen G. Floyd và tình trạng rối loạn ở Hoa Kỳ và cả thế giới hiện nay, chúng ta thấy phải chăng cũng chỉ vì óc thiên kiến, nạn kỳ thị mà cuộc sống chung giữa loài người với nhau khó có thể có an vui hạnh phúc hòa đồng.

II

Thiên kiến hay Định kiến (Prejudice) là gì?

Để hiểu nghĩa của từ kỳ thị, nên biết qua ý nghĩa của từ Thiên kiến hay Định kiến. Thiên kiến hay Định kiến (Prejudice) là một thái độ hay ý nghĩ vô lý, thường là tiêu cực, về một người hay một nhóm người, một đoàn thể mà không do họ tạo ra và họ cũng không thể tự kiểm soát được. Chẳng hạn một người có thiên kiến xấu về một người chỉ vì anh này không cùng chủng tộc (race) với mình hoặc theo một tôn giáo khác.

Từ Prejudice do tiếng Latin mà ra là **praejudicium**, có nghĩa là phán quyết đã định từ trước.

Thiên kiến / định kiến khác với kỳ thị ở chỗ một bên là thụ động, một bên là tích cực. **Kỳ thị (Discrimination)** biểu lộ qua hành động dựa vào thiên kiến. Ông A có thiên kiến với ông B nhưng không bao giờ tỏ lộ qua hành động; trái lại nếu ông A kỳ thị ông B thì ông A luôn luôn hành xử chống đối, làm phiền ông B bằng đủ thứ chuyện.

Vậy thì Thiên Kiến của một người đối với người khác hay một nhóm người khác là một thái độ hoàn toàn có tính tiêu cực và không có nền tảng lại luôn luôn dựa trên định kiến có sẵn, chẳng hạn cứ dân da đen là nghĩ đến tội phạm và vô nghề nghiệp, cứ “xì” là di dân bất hợp pháp và ăn cắp ăn trộm, cứ Việt Nam là dân làm nails....

Từ những cảm nghĩ, tư tưởng này biến thành hành động và trở thành kỳ thị. Người ta có thể kỳ thị vì chủng tộc, tuổi tác, giới tính, khuynh hướng giới tính, giai tầng xã hội, tôn giáo hay quốc gia...

Thiên kiến hay Định kiến Pháp luật (Prejudice under the Law)

Có thiên kiến nơi công chúng thì cũng có thiên kiến trong tòa án. Thiên kiến pháp luật cũng giống như thiên kiến bình thường nhưng là một phán quyết có định kiến trước và sai lầm hoặc ý kiến nghiêng về một phe trong vụ án. Quan tòa và bồi thẩm đoàn thường làm việc theo hướng lợi cho một phía hoặc là bên bị cáo hoặc là bên nguyên đơn. Thiên kiến pháp luật thường xảy ra vì tin tức sai lầm hoặc chủ trương gây thiệt hại được thông truyền cho quan tòa và bồi thẩm đoàn có chủ đích gây ý tưởng không đúng với sự thật.

Phía bị thua vì thiên kiến pháp luật có thể nêu lý do quyền công bằng luật pháp chống án lên tòa trên, ở nơi này họ có thể biện luận để đảo ngược phán quyết của tòa dưới cũng như yêu cầu một phiên tòa xử khác.

Thiên kiến hay Định kiến và Kỳ thị (Prejudice và Discrimination)

Như đã nói trên, thiên kiến/định kiến và kỳ thị khác nhau. Thiên kiến là một cảm nghĩ, một ý tưởng có tính tiêu cực, còn kỳ thị là một hành động hay thái độ được biểu lộ ra ngoài một cách tích cực do tư tưởng có sẵn trong đầu. Thiên kiến và kỳ thị có thể ở nhiều dạng thức xấu như nói xấu người mình có định kiến không ưa vì là người nước khác, già cả, mặt mũi xấu xí, hay khuynh hướng giới tính kỳ cục ngược đời....

Chủ thuyết kỳ thị chủng tộc (Racism/Racialism)

Kỳ thị chủng tộc là quan niệm cho rằng con người sinh ra đã có những đặc tính khác nhau về thể xác bề ngoài và được chia làm hai, một phía cao trọng (superiority) một phía thấp kém (inferiority). Từ đó nảy sinh ra định kiến / thiên kiến để rồi đi đến kỳ thị nhau chỉ vì chủng tộc (race) và nhân chủng (ethnicity) khác nhau.

Hiện nay ta thấy có nhiều thứ kỳ thị chủng tộc khác nhau dựa trên quan niệm xã hội về sự khác biệt sinh học giữa con người. Quan niệm này có thể ở dạng xã hội nghĩa là hành động theo tin tưởng của xã hội, hoặc ở dạng chính trị, trong đó có những giống người được xếp hạng cao hơn hoặc thấp kém hơn tùy theo những nét đặc thù di truyền, tài năng hay phẩm cách.

Dưới những danh xưng trong hệ thống chính trị (như Apartheid ở Cộng Hòa Nam Phi) là loại chấp nhận thiên kiến hoặc không ưa kỳ thị, thì ý hệ chủng tộc (racist ideology) có thể gồm nhiều dạng thức xã hội phối hợp với nhau như chủ nghĩa sinh quán (nativism), bài ngoại (xenophobia), tách biệt riêng (segregation), theo phẩm trật, riêng từng ngành như triết học, toán, computer... (hierarchical) và chủ thuyết ưu việt (supremacism).

Chủ Thuyết Kỳ Thị Chủng Tộc và Sự Kỳ Thị Chủng Tộc (Racism và Racial Discrimination)

Trong khi quan niệm về chủng tộc (race) và nhân chủng (ethnicity) được coi như riêng biệt trong khoa học xã hội đương thời thì hai loại danh xưng này lại có một lịch sử lâu dài tương đương và giống nhau về cách sử dụng trong dân chúng và khoa học xã hội cổ. Quan niệm nhân chủng (ethnicity) thường được dùng gần với nghĩa của chủng tộc (race) tức là cách phân chia nhóm người dựa trên phẩm chất chính hay bẩm sinh di truyền. Do đó chủ thuyết kỳ thị chủng tộc (racism) và sự kỳ thị chủng tộc (racial discrimination) thường được dùng để diễn tả một sự kỳ thị về phương diện nhân chủng hoặc căn bản văn hóa không cần để ý đến sự khác biệt về chủng tộc (race). Theo Hội Đồng Liên Hiệp Quốc về nạn kỳ thị chủng tộc (racial discrimination) thì không có sự khác biệt giữa hai danh xưng "chủng tộc (race)" và "nhân chủng (ethnic)" nghĩa là racial discrimination

và ethnic discrimination có nghĩa như nhau. LHQ kết luận chủ thuyết ưu việt (superiority) dựa trên sự khác biệt chủng tộc (race) là sai khoa học, đáng luận tội theo luân lý, là bất công xã hội và nguy hiểm. Đại hội cũng đã tuyên bố kỳ thị chủng tộc (racial discrimination) là bất hợp pháp ở tất cả mọi nơi về cả lý thuyết lẫn thực hành.*

Chủ thuyết kỳ thị chủng tộc (racism) là một quan niệm tương đối mới, xuất hiện vào thời đế quốc ở Âu Châu, từ đó phát sinh chủ nghĩa tư bản và đặc biệt là thương vụ nô lệ xuyên Đại Tây Dương mà nguồn lực mạnh nhất lúc bấy giờ là Hiệp Chúng Quốc ở thế kỷ 19 và đầu thế kỷ 20 và Nam Phi dưới chế độ apartheid. Chủ nghĩa kỳ thị chủng tộc này đã thấy xuất hiện trong văn hóa Âu Châu và đã có nhiều người nghiên cứu cũng như thảo luận về chủ thuyết này. Chủ nghĩa kỳ thị chủng tộc đã đi đến cảnh diệt chủng với lò sát sinh của Đức Quốc Xã, diệt chủng Armenia và giống người Serbs cũng như những kế hoạch thuộc địa ở Mỹ Châu, Phi Châu và Á Châu. Nga Sô Viết cũng đã từng trục xuất dân thiểu số bản địa. Những người này đã và đang là mục tiêu của thái độ kỳ thị chủng tộc ở Nga.

III

Luật cấm kỳ thị

Luật chống kỳ thị chủng tộc và tất cả mọi hình thức kỳ thị đã được hội nghị lập pháp đa quốc gia ở Bolivia làm ra Luật 045 và TT Evo Morales ngày 10-10-2010 đã ban hành thành Luật 737/2010.

Luật cấm kỳ thị và biểu lộ kỳ thị bởi những cơ quan công hay tư hoặc bởi cá nhân đã được đưa ra do một hội đồng chính phủ chống lại chủ thuyết kỳ thị chủng tộc và tất cả những hình thức kỳ thị khác, đồng thời ngăn cấm loan truyền kỳ thị qua truyền thông báo chí. Điều khoản này cũng áp dụng cho giới truyền thông đã gây rất nhiều tranh cãi và bị các nghiệp đoàn xuất bản sách cùng thợ thuyền trong giới truyền thông chống đối.

Luật chống kỳ thị (Anti-discrimination law) hay luật không được kỳ thị (non discrimination law) là luật để phòng ngừa không cho kỳ thị một nhóm người đặc biệt nào đó. Những nhóm này thường là nhóm hay giai tầng được luật pháp bảo vệ. Luật chống kỳ thị lại tùy theo loại kỳ thị bị cấm và nhóm người cần được bảo vệ bởi luật pháp. Nói chung những luật này được làm ra là để phòng ngừa kỳ thị về việc làm, nhà cửa, giáo dục, và nhiều phạm vi khác trong đời sống xã hội cũng như công cộng. Luật chống kỳ thị gồm có luật bảo vệ những nhóm người dựa trên dục tính, giới tính, tuổi tác, chủng tộc, nhân chủng, quốc gia, khuyết tật, tôn giáo hay niềm tin, khuynh hướng dục tính, lập trường chính trị cá nhân...

Luật chống kỳ thị bắt nguồn từ nguyên tắc bình đẳng, nghĩa là con người không thể bị đối xử khác biệt vì những đặc tính nói trên. Nếu chỉ trích hay chế cù là vi phạm quyền tự do hiệp hội. Luật chống kỳ thị được đưa ra là để bảo vệ cá nhân khỏi bị kỳ thị

(do nhiều cá nhân khác) cũng như kỳ thị cơ cấu tổ chức (nảy sinh ra từ những chính sách và đường lối gây bất lợi cho những nhóm khác). Tòa án có thể coi cả hai trường hợp này là có ý kỳ thị và làm mất ảnh hưởng của nhau khi xác định được hành động nào hay chính sách nào là kỳ thị.

Luật Quốc Tế Cấm Kỳ Thị

Tự Do và Bình Đẳng là hai vấn đề chính của luật chống kỳ thị và là căn bản của nhân quyền được công nhận bởi Tuyên Ngôn Quốc Tế Nhân Quyền (UDHR). Tuy Tuyên Ngôn Quốc Tế Nhân Quyền không bắt buộc, nhưng mọi quốc gia đều đã ký chấp nhận tuân thủ những quyền này qua những điều khoản về quốc tế nhân quyền. Những điều khoản đặc biệt về luật cấm kỳ thị gồm có Công Ước Quốc Tế về Quyền Dân Sự và Chính Trị, Công Ước Quốc Tế về Quyền Kinh Tế, Xã Hội và Văn Hóa, Công Ước về việc Hủy Bỏ tất cả mọi hình Thức Kỳ Thị Nữ Giới và Công Ước Quốc Tế về việc Hủy Bỏ Tất Cả mọi Hình Thức Kỳ Thị Chúng Tộc.

Lịch Sử Luật Chống Kỳ Thị

*Úc Đại Lợi: Những Luật chống Kỳ Thị tại Úc

Luật Kỳ Thị Chúng Tộc 1975 là luật chống kỳ thị chính và đầu tiên được thông qua ở Úc Đại Lợi nhằm mục đích chống kỳ thị dựa vào *chủng tộc, nhân chủng hay nguồn gốc quốc gia*. Quyền quyết định này của Úc đã nhanh chóng chuyển thành -sau khi có luật cấm kỳ thị dự tính- những đạo luật như *luật cơ hội đồng đều 1977* và *luật chống kỳ thị năm 1977*. Quốc Hội Úc đã nới rộng những bảo vệ này thành luật *Kỳ Thị dự tính 1984 (Sex Discrimination Act -SDA)* áp dụng cho tất cả mọi công dân Úc và bảo vệ *dự tính (sex)* cùng *những liên hệ về dự tính và mang thai*. Thêm nữa, Luật Kỳ Thị Dự Tính SDA cũng được nới rộng áp dụng cho *đặc tính của giới tính (gender identity)* và tình trạng *lưỡng tính (intersex)* coi như những nhóm cần phải bảo vệ. Kỳ thị vì tình trạng khuyết tật cũng bị cấm bởi *Luật Kỳ Thị Khuyết Tật (Disability Discrimination Act 1992)*.

*Bỉ

Luật chống kỳ thị đầu tiên ở Bỉ ngày 25-2-2003 đã bị Tòa Án Lập Hiến hủy bỏ. Tòa tuyên bố luật này vi phạm luật kỳ thị bởi vì không nói đến việc kỳ thị ý kiến / lập trường hay lời nói/phát biểu chính trị, do đó vi phạm điều 10-11 của Hiến Pháp Bỉ, là nguyên tắc mọi người đều bình đẳng trước Pháp Luật.

Một luật mới được đưa ra áp dụng ngày 9 tháng 6 năm 2007. Luật này cấm không được kỳ thị dù trực tiếp hay gián tiếp dựa *trên tuổi tác, khuynh hướng dự tính, tình trạng hôn nhân, giàu nghèo, tôn giáo hay niềm tin, lập trường chính trị hay nghiệp đoàn, ngôn ngữ, tình trạng sức khỏe hiện tại hay tương lai, khuyết tật, đặc tính thể xác hay di truyền hoặc nguồn gốc xã hội*.

*Liên Hiệp Âu Châu (LHAC)

Liên Hiệp Âu Châu đã thông qua nhiều chỉ dẫn chính về Chống Kỳ Thị như *Bình Đẳng Chúng Tộc (Racial Equality)* và *quyền có việc làm đồng đều (Employment Equality)* và *quyền được chữa trị như nhau (Equal Treatment)*. Đây là những chỉ dẫn căn bản chính cho tất cả các quốc gia thành viên của LHAC. Tuy nhiên mỗi quốc gia thành viên có trách nhiệm làm ra những đạo luật riêng cho mình để hoàn thành những mục tiêu trên.

Tất cả các quốc gia thành viên của LHAC cũng là thành viên của Hội Nghị về Nhân Quyền, nên điều 14 của Hội Nghị cũng phải được áp dụng như cấm không được kỳ thị về dự tính, chủng tộc, màu da, ngôn ngữ, tôn giáo, lập trường chính trị hay ý kiến khác, quốc gia hay nguồn gốc xã hội, tổ chức của quốc gia thiểu số, hình thù thể xác, tình trạng sinh đẻ hay những hình thức khác...

*Anh Quốc

Luật cấm không được kỳ thị về nhà ở, sử dụng tiện nghi công cộng và việc làm đã được đưa ra lần đầu tiên tại Anh Quốc năm 1960 liên hệ đến chủng tộc (race) và nhân chủng (ethnicity) với luật Liên Hệ Chúng Tộc 1965 (Race Relations Act 1965) và Luật Liên Hệ Chúng Tộc 1968 (Race Relations Act 1968).

Vào năm 1970, luật chống kỳ thị được phổ biến rất rộng rãi. Luật Trả Lương Đồng Đều (Equal Pay Act 1970) cho phép phái nữ chống đối chủ nhân nếu họ bị chủ trả lương thấp hơn lương của đồng nghiệp nam khi hai người cùng làm một việc như nhau và có giá trị như nhau. Luật Kỳ Thị dự tính 1975 (Sex Discrimination Act 1975) cấm kỳ thị dự tính cả trực tiếp lẫn gián tiếp, và luật Liên Đới Chúng Tộc 1976 (Race Relations Act 1976) cũng có nội dung của luật cấm kỳ thị vì chủng tộc và nhân chủng.

Năm 1990, việc bảo vệ chống kỳ thị vì khuyết tật đã được cho vào *luật Kỳ thị khuyết tật 1995 (Disability Discrimination Act 1995)*.

Năm 2000, nội dung những luật chống kỳ thị việc làm được nới rộng để áp dụng vào *xu hướng dự tính (sexual orientation)* với đoạn *Bình Đẳng Việc Làm (Employment Equality (sexual Orientation) Regulation 2003)*, *tuổi tác (the Employment Equality (Age) Regulation 2006)*, và *tôn giáo/niềm tin (Employment Equality (Religion or Belief) Regulations 2003)*.

Năm 2010, luật cấm kỳ thị hiện hành được kết hợp thành một luật duy nhất của Quốc Hội là Luật Bình Đẳng (Equality Act 2010). Luật Bình Đẳng gồm những điều khoản cấm kỳ thị trực tiếp, gián tiếp, cảm nghĩ và phối hợp dựa vào dự tính, chủng tộc, nhân chủng, tôn giáo và niềm tin, tuổi tác, khuyết tật, xu hướng dự tính và đổi giống /giới tính (gender reassignment). Luật về việc làm cũng bảo vệ những công nhân khỏi bị đối xử tệ hơn khi làm bán thời gian so với nhân công làm toàn thời gian hay có giao kèo cố định.

*Hiệp Chúng Quốc Hoa Kỳ

Luật về người Mỹ Khuyết Tật năm 1990 (Americans with Disabilities Act of 1990=ADA).

Tỷ lệ việc làm cho những người khuyết tật nam và nữ dưới 40 tuổi đã giảm từ khi luật người Mỹ có Khuyết Tật (Americans with Disability Act /ADA) được ban hành. Kết quả này đặc biệt là vì những người bị khuyết tật tâm thần và những người có học vấn kém. Tuy nhiên rõ ràng là việc giảm tỷ lệ việc làm một phần vì số người có học vấn đi làm tăng. Việc giảm này có thể là chủ nhân tăng phí tổn để tiếp tục giữ đúng các điều khoản của luật ADA; thay vì chịu tăng phí tổn, các chủ nhân muốn ít nhân công có khuyết tật hơn. Trong khi người dân quan niệm là luật ADA giúp cơ hội cho công nhân khuyết tật kiện chủ nhân, nhưng thực tế lại cho thấy chỉ dưới 10% luật ADA thuận tiện cho phía nguyên cáo.

Trước năm 1960

Cả David Neumark và Wendy Stok đều thấy rõ ràng là luật kỳ thị chủng tộc và đòi trả lương đồng đều đã giúp cho nữ giới cả đen lẫn trắng lương được tăng nhưng ngược lại số nhân công nữ giới cả đen và trắng được thuê nhận lại giảm sút.

Luật trừ

Ở đâu có luật cấm kỳ thị thì ở đó có luật trừ, đặc biệt trong quân đội và các tổ chức tôn giáo

+Quân đội

Tại nhiều quốc gia có luật cấm kỳ thị, đàn bà được miễn trừ khỏi phải giữ những chức vụ trong quân đội, như phục vụ ngoài biên thủy hay trên những tàu ngầm. Có nhiều lý do, thủy quân Hoàng Gia nêu lý do đàn bà không được phục vụ trên tàu ngầm là vì sức khỏe và an toàn của *thai nhi* hơn là lý do hiệu quả của trận chiến.

+Tổ chức Tôn Giáo

Một vài tổ chức tôn giáo cũng được miễn trừ. Chẳng hạn ở Anh, Giáo Hội Anh -cùng với những tôn giáo khác- đã có lịch sử không cho phép đàn bà được nắm giữ những chức vị cao như chức giám mục, mặc dù kỳ thị dục tính là lỗi luật. Nhưng việc cấm đoán này đã được xác nhận bởi Thượng Hội Đồng Giáo Hội năm 2012 qua việc bỏ phiếu.

Chọn thầy giáo và học trò ở trường để học những môn học tổng quát, nếu là cùng một tôn giáo thì được phép mặc dù theo luật về kỳ thị tôn giáo thì cấm.

IV

Công Lý/Công Bằng và Kỳ Thị

Mọi người sinh ra đều bình đẳng trước mặt Thượng Đế bất kể màu da và địa dư nơi cư trú. Họ phải được đối xử công bằng trước pháp luật. Có định kiến, kỳ thị, đối xử bất công một người vì bất cứ lý do gì đều đi ngược lại luật tự nhiên và lỗi luân lý đạo đức làm người, sẽ đắc tội với đấng tạo hóa là Thiên Chúa và luật pháp quốc gia Hoa Kỳ.

Do đó vấn đề "*Mạng Sống người Da Đen là Quan Trọng- Black Lives Matter*" được đặt ra quả là chính đáng và hợp lý. Phong trào 'BLM' đã nằm yên một thời gian nay lại vùng dậy vì cái chết của một anh chàng da đen tên George Floyd bị một cảnh sát

da trắng bắt vì tội dùng tiền giả rồi chết vì bị đè đầu gối lên cổ. Người cảnh sát gây tai nạn và 3 cảnh sát cùng nhóm sau đó đã bị bắt để chờ ngày ra tòa xét xử. Nhưng phong trào BLM tiếp tục nổ bùng tại các thành phố lớn trên cả nước. Tiếp theo là bạo động, đập phá tài sản quốc gia và tư nhân, hôi của, cản trở cảnh sát thi hành công vụ. Rồi đòi giải tán, giảm ngân sách cảnh sát. Nhiều phe nhóm đã lợi dụng nước đục thả câu nhảy vào ăn cỏ, gây xáo trộn làm mất an ninh trên toàn quốc, và đi đến tình trạng đập phá kéo đổ những tượng anh hùng dân tộc ở những công viên và nơi công cộng, chiếm đất và cơ sở thành phố làm khu tự trị. Cũng không tha tôn giáo, chúng đốt các nhà thờ, đẩy đổ tượng thánh, bôi bẩn sỉ nhục những nơi nghiêm trang trong thánh đường mà không một ai dám phản đối ngăn cản. Chính quyền địa phương thì làm ngơ, không biết vì sợ hay cố ý? Hiện tượng BLM cũng đã lan qua Âu Châu, tạo cảnh bạo động như ở Paris, Pháp và các nước khác mấy ngày gần đây. Bạo động khắp thế giới hình như rập khuôn cùng một kiểu. Để làm gì? Người ta nói để tạo áp lực trên TT Donald Trump để ông mất chức? Cộng sản quậy phá? Câu chuyện BLM của Hoa Kỳ có ẩn nhằm gì tới các nước ở bên trời Âu nhỉ?

Người ta đã phong thánh cho G. Floyd -người có tiền án tội phạm, ăn trộm ăn cướp và toan tính giết người- coi anh như anh hùng dân tộc; đám tang của anh 'hoành tráng' hơn cả đám tang của nhiều vị anh hùng dân tộc đã hy sinh cho quê hương; có cựu TT. Obama và cựu phó TT Joe Biden, chủ tịch quốc hội Pelosi và các thượng nghị sĩ, dân biểu đảng Dân Chủ quí gối kính chào. Một cử chỉ chưa từng thấy trong lịch sử Hoa Kỳ và thế giới!

Cứ cho rằng những bạo động phá phách, gây rối loạn tại các thành phố, làm thiệt hại nhân mạng và tái sản công và tự do phong trào BLM tạo ra đã đền đáp thiệt thòi, trả lại công bằng cho anh chàng G. Floyd. Nhưng còn những người da đen khác và cả da trắng cũng bị giết một cách oan khiên vì đã làm việc thiện, thi hành công vụ bảo vệ sinh mạng và tài sản của người dân thì sao? Cựu đại úy cảnh sát da đen David Dorn đã về hưu, giữa đêm khuya ngày 2-6-2020 lúc 2:30 AM đứng ra bảo vệ một tiệm cầm đồ (Lee's Pawn & Jewellery) của người dân bị bọn bắt hảo đột nhập ăn cướp bán chết lại làm bị thương 4 sĩ quan cảnh sát khác. Không một ai, kể cả chính quyền địa phương lên tiếng bảo vệ mạng sống của cựu đại úy D. Dorn và cái chết oan nghiệt của ông. Không thấy B. Obama, Joe Biden, Pelosi, Schumer và nhiều vị thượng nghị sĩ, dân biểu của đảng dân chủ có một lời phân ưu, ngả mũ chào kính cử chỉ anh hùng của những cảnh sát cả đen lẫn trắng đã hy sinh vì công vụ để bảo vệ mạng sống người dân và tài sản quốc gia như họ đã làm cho G. Floyd là một tên tội phạm, bắt hảo trong xã hội.

Tổ cáo là thiên kiến, kỳ thị khi một người da trắng xâm phạm đến một người da đen, nhưng một người da đen xâm phạm đến một người da đen hay

một người da trắng thì lại không nêu lý do thiên kiến, kỳ thị thì quá là bất công. Đâu là công bằng? Luật Lệ cả về đạo lẫn đời đã chẳng đưa ra là mọi người đều bình đẳng, không ai hơn ai bất kể địa vị, màu da, khuynh hướng và địa dư nơi cư trú hay sao.

Đòi hỏi Công Lý mà không có Công Bằng là nguy hiểm, ma đầu và là ác quỷ. Devil !

Hoa Kỳ là một Hiệp Chúng Quốc, người dân gồm đủ mọi sắc tộc, trong đó dân da trắng là chính và đa số, dân da đen gốc Phi Châu là thiểu số, ngoài ra còn nhiều sắc dân khác như Tàu, Nhật, Đại Hàn, Việt Nam... thuộc loại da vàng và là thiểu số. Mỗi khi nói về kỳ thị người ta thường nghĩ đến kỳ thị dân da đen. Nhưng thực tế không phải chỉ có vậy, dân da vàng cũng đã và đang bị kỳ thị nhưng một cách kín đáo, không ồn ào như giữa trắng và đen. Họ vẫn bị đối xử bất công về nhân quyền, dân quyền, kinh tế, chính trị, giáo dục, bị hành hung... Người da vàng thành công đã trở thành mối họa cho người da trắng và sự kỳ thị của họ trên dân da vàng sẽ trở thành mãnh liệt hơn vì họ nghĩ rằng dân da vàng này đã lấy mất đi cơ hội đạt được giấc mơ Mỹ của người Mỹ đích thực. Họ thấy nước Mỹ như đã tràn ngập những phố Tàu, khu Nhật, khu Đại Hàn, những Little Saigon hay phố Manilla. Từ năm 2016 sinh viên gốc da vàng bị giới hạn nhập học các trường đại học ở California như UCLA, Berkly, Standford, San Francisco v.v... theo cách chọn lựa riêng không dựa theo kết quả SAT như trước kia. Vậy là họ đã loại được một số sinh viên gốc Á Châu. Họ nhận nhiều sinh viên da trắng da đen thì dương nhiên dân da vàng sẽ bị loại dù cho điểm SAT cao. Ai bảo xã hội Mỹ công bằng? Nước Mỹ là đất của cơ hội? Từ ganh ghét đi đến kỳ thị quá là không xa. Dù sao, cố gắng đấu tranh để vượt khỏi mọi bất công vẫn là điều kiện để thoát cảnh kỳ thị. Không cố gắng vượt mọi trở ngại khó khăn, gian nguy, khổ ải thì khó có thể đạt được công bằng và tự do. Quan niệm chăm chỉ, chịu khó, nhẫn nhục, an phận và vâng lời theo quan niệm Nho Giáo không còn thực thời trong một xã hội văn minh cơ giới, khoa học và điện toán điện tử hiện đại. Con không khóc làm sao biết mà cho bú. Tranh đấu bằng cách tự tiến thân trong mọi môi trường, tích cực nói lên những đòi hỏi chính đáng của mình để tránh bị kỳ thị là điều hợp tình đúng lý.

Nguyễn Tiến Cảnh
Fleming Island, Florida
July 1, 2020

Nota Bene: Thiên Kiến và Kỳ Thị là một đề tài rất rộng và khá phức tạp bao gồm nhiều phạm vi khoa học, lịch sử, triết học, tôn giáo, kinh tế, chính trị, văn hóa, xã hội... Bài viết lại chỉ là tóm gọn một số điểm chính nên có thể có nhiều thiếu sót, xin quý anh chị và độc giả cho ý kiến sửa chữa. Đa tạ. NTC

CÓ THỂ NÀO

Có thể nào, có thể nào vàng anh
Trong vườn mộng không còn cất tiếng hát.
Con chim sẽ qua đời vì đói khát
Hoa cau không còn rụng trắng bên thềm.
Có thể nào, có thể nào từng đêm
Không còn ai để mà chờ mà đợi.
Không còn ai cho con tim bối rối
Suốt đêm đông hò hẹn tuyết rơi nhiều.
Có thể nào, có thể nào người yêu
Đã thay đổi theo dòng đời vạn biến.
Tình mất dấu, đâu còn ai nghĩ đến
Như bọt bèo, củi mục trôi im lìm.
Có thể nào, có thể nào đôi tim
Bồng đui tối không còn biết rạo rục.
Bởi cuộc sống quay cuồng đầy áp lực
Nên tình ta bị xoá sổ trên hồ.
Có thể nào, có thể nào hư vô
Toàn vô cảm, vô tâm, và vô ngã.
Anh và em trở thành người xa lạ
Không trái tim, như tượng đá vô hồn.

VINH HỒ
June, 22, 2020

"Sài gòn" hai tiếng thân thương..

BS Vũ văn Dzi, MD

Ngày 25 tháng 5 vừa qua đã xảy ra tại Minneapolis một vụ án mạng làm rung động cả nước khi một thanh niên da đen tên George Floyd bị cảnh sát chèn cổ làm tắc thở chết. Tại nhiều thành lớn như Chicago, Los Angeles, Miami, DC, Atlanta... nhiều đám đông, phần lớn nhóm da màu nổi lên cướp phá, hôi của, hò hét "black lives matter". Cảnh sát không can thiệp và chỉ giữ nhiệm vụ phòng vệ mà thôi.

Thừa thắng xông lên, nhiều đám biểu tình đòi xóa bỏ những tượng đài kỷ niệm tôn vinh những nhân vật chính trị, quân sự của nhóm ly khai miền Nam, Confederate, như tướng Robert Lee, Jefferson Davis... vẫn còn tồn tại ở nhiều nơi.

Nguyên nhân sâu xa là tình trạng kỳ thị sắc tộc ở Mỹ vẫn còn tiềm ẩn trong tâm tư người dân miền Nam mặc dù cuộc Nội Chiến Nam Bắc đã chấm dứt vào năm 1865 khi TT Lincoln ký văn bản Declaration of Emancipation giải phóng toàn thể khối người da đen bị làm nô lệ tại nhiều tiểu bang miền Nam. Những luật lệ áp bức, chia rẽ, khinh miệt người da màu tại những nơi công cộng lần lượt được xóa bỏ từng phần nhưng chưa hoàn toàn!

Năm 1965, TT Lyndon Johnson ký sắc lệnh Civil Rights Act chính thức chấm dứt sự kỳ thị các sắc dân trong mọi lãnh vực chính trị, bầu cử, giáo dục trong đó có cả đối với các di dân từ Á châu, Phi châu.

Nhưng xóa bỏ các luật lệ chưa đủ vì còn các thành kiến, thói quen, tư tưởng kỳ thị giữa các sắc tộc nhất là trắng đen rất khó tẩy rửa. Ở Mỹ bất cứ ai có trên 1/16 lai da đen đều bị sắp hạng là da đen và bị thiệt thòi trong xã hội. Một khảo cứu bằng DNA cho thấy là 94 % người "da đen" đều không ít thì nhiều có lai máu da trắng ví dụ như TT Obama là vị TT đầu tiên da đen nhưng lai da trắng 50 %!

Khi khối người da đen được "buôn" từ Phi châu sang Mỹ châu làm nô lệ tại các đồn điền trồng bông vải, thuốc lá tại các tỉnh miền Nam thì họ bị đối xử tàn tệ, áp bức không hơn gì súc vật. Phụ nữ được dùng làm gia nhân, đầy tớ khiến trong những lúc "tắt lửa, tối đèn" việc gì cũng có thể xảy ra! Điển hình là trường hợp của vị TT Thomas Jefferson, tác giả của bản Tuyên Ngôn độc lập xác nhận "tất cả con người

sinh ra bình đẳng". Trong khi ông làm đại sứ tại Paris thì ông đã có 6 người con lai với người hầu cận Sally Hemming. Chính ông đã ban hành nhiều luật cấm quan hệ "đen trắng" (miscegenation) trong khi thực ra thì "nói vậy mà không phải vậy"!

Tình trạng giới Cảnh sát ưa bạo hành, sát hại các thanh niên da đen cũng có nguồn gốc từ thời xa xưa khi những chủ nhân các nông trại, những quân giáo da trắng có quyền sinh sát trong tay đối với nhóm nô lệ da đen. Các chủ nhân tại các đồn điền miền Nam rất sợ tình trạng người da đen nô lệ nổi loạn như tại Haiti năm 1791 khi toàn bộ khối da trắng gốc Pháp bị tiêu diệt gần hết. Tất cả các chủ đồn điền đều võ trang cẩn mật và mọi hành động chống đối của người da đen đều bị trừng phạt rất mạnh như treo cổ, đánh roi hết sức tàn nhẫn.

Xóa bỏ tàn tích nô lệ..

Sau khi các tượng đài của phe Confederate bị di dời, lật đổ thì đến lượt những nhân vật lịch sử khác cũng được chiếu cố ví dụ như tượng của ông Columbus, người có "công" tìm ra Mỹ châu, cũng bị dẹp bỏ vì cuộc thám hiểm của ông đã dẫn đến sự diệt chủng của người da đỏ (thực ra là da vàng) tới 90% vì các chứng bệnh truyền nhiễm mà hệ thống miễn dịch của họ bất lực!

Những vị Tổng Thống Mỹ có dính líu tới chế độ nô lệ từ ông Washington, Wilson, Theodore Roosevelt cũng bị chỉ trích và xóa tên tại nhiều nơi. Tướng Andrew Jackson, sau này là vị TT thứ 7, cũng bị chỉ trích vì một vài hành động kỳ thị người da đỏ, mặc dù ông có công lớn trong trận đánh New Orleans năm 1815 dẫn đến sự thành hình của nước Mỹ ngày nay, siêu cường độc nhất thế giới !

TT Jackson đã ký sắc lệnh Indian Removal Act, chiếm đoạt đất đai của các bộ lạc da đỏ rồi đẩy ai họ đi vùng "kinh tế mới" gọi là Indian Territory tức Oklahoma ngày nay! Nhiều nhóm da màu đòi xóa bỏ hình của TT Jackson trên tờ giấy bạc 20 USD để thay bằng hình bà Harriet Tubman, một người đàn bà da đen có công cứu thoát một số nô lệ.

Sau cùng một nhóm da đỏ Lakota tại South Dakota đòi triệt hạ tượng đài khổng lồ tại dãy núi Rushmore có tạc hình 4 vị Tổng Thống Mỹ:

George Washington, Thomas Jefferson, Theodore Roosevelt và Abraham Lincoln.

“Saigon”, hai tiếng thân thương.

Sau khi CSVN cưỡng chiếm được miền Nam thì đã triệt để áp dụng việc sùng bái Hồ chí Minh và thay đổi tên thành phố Saigon.

Mặc dù sau hơn 40 năm tuyên truyền, nhờ sự nhưng việc này đã hoàn toàn thất bại. Cổ nhân đã dạy "chiếm được thành không bằng chiếm được lòng dân".

Tại các nước Đông Âu, sau khi được giải phóng khỏi sự đô hộ của CS Nga vào năm 1991, thì toàn thể các tượng đài kỷ niệm tôn thờ Stalin, Lenin lần lượt bị hạ bệ hoặc đem vào các bảo tàng viện tội ác Cộng Sản. Sau nửa thế kỷ cai trị các nước Đông Âu thì CS Nga đã hoàn toàn thất bại và cuối cùng dẫn đến sự tan rã của Liên Xô!

Ngày nay CS Việt Nam vẫn cố bám víu lấy huyền thoại tư tưởng Hồ chí Minh nhưng khó có thể duy trì được sự thật là Hồ chí Minh chính là tên tội phạm đem chủ nghĩa CS vào Việt Nam khiến cả nước hiện nay bị tụt hậu, nghèo đói so với các nước lân bang.

TS Ngô bảo Châu khuyến cáo cần phải từ bỏ cái trò hề tôn thờ Hồ chí Minh thì dân tộc VN mới ngóc đầu lên được... và trước hết là phải trả lại cho người dân miền Nam hai chữ "Saigon" thân thương!

BS Vũ văn Dzi, MD

tháng sáu mưa rơi

Thức giấc nghe mưa rơi
Biết mình còn trên đời
Thêm một ngày để sống
Thêm một ngày để vui

Tháng 6 mưa thường rơi
Sáng sớm hay chiều rơi
Đành đạp xe trưa nắng
Đạp nốt đoạn đường đời

Mưa gợi nhớ Sài Gòn
Những chiều mưa cuối tuần
Hai đứa vào Lê Lợi (1)
Ngồi bên nhau ấm lòng

Mưa gợi nhớ lao tù (2)
Mưa tí tách đêm thu
Gió rừng cắt da thịt
Làm tăng nỗi căm thù

Thức giấc nghe mưa rơi
Mưa tí tách trong đời
Ai nhớ ai xa cách
Mỗi người một phương trời.

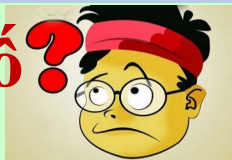
KD

Florida, chiều mưa, 23 tháng 6 năm 2020

(1) Những rạp ciné Lê Lợi, Văn Hoa, Rex là những nơi mà đôi tình nhân sinh viên thường tránh mưa cuối tuần nếu không vào thư viện hay đi ăn tiệm.

(2) Những ngày lao lý sau 1975 bị giam hãm trong rừng sâu.

Câu Đố?

**Ngoài Bắc em đẹp như mơ
Ai mà yếu dạ, giúp cho mau lành
Vào Nam thay đổi thật nhanh
Người gốc Hà thành tránh gọi tên em.**

Tổ Nhân

(Là Cây Gì? Nếu không giải được, xin đọc Giải Đáp ở trang 17)

MỘT CHUYẾN VỀ THĂM QUÊ

Phương Tuấn

Chiếc Boeing Dream Liner nghiêng cánh đảo một vòng trên bán đảo Sơn Trà. Bên dưới là cả một vùng biển xanh. Ngọn Tiên Sa nhô ra như cánh tay của dãy Trường Sơn Đông, ôm bọc một vùng biển làm nên một vùng vịnh nước sâu tuyệt đẹp. Cuối cùng chiếc phi cơ đáp nhẹ xuống phi cảng quốc tế Đà Nẵng.

Quê hương đây rồi. Đã bao nhiêu năm xa cố hương Tuấn mơ ước giờ phút trọng đại này: được đặt chân lên mảnh đất yêu dấu, nơi cất giữ những kỷ niệm đầu đời. Phi cảng ngày hôm nay tân tiến không khác bất cứ phi cảng của nước giàu có nào trên thế giới. Nhớ lại một ngày đầu hè xa xưa, hai vợ chồng Tuấn với y phục ngày cưới về từ Saigon trên chiếc Boeing 727 đầu tiên của Hãng Không Việt Nam. Một tấm hình kỷ niệm độc đáo, chụp chung với hai cô tiếp viên phi hành trong bộ áo dài màu xanh. Mới đó đã bao nhiêu năm. Rồi ngày vào quân đội cũng tại quê hương này, nhưng tại quân cảng Đà Nẵng, người bạn thân, đại úy Đỗ Hữu Nho, Trưởng trạm hàng không quân sự Đà Nẵng đã lấy vé cho Tuấn đi về trên các chiếc phi cơ quân sự C123. Ngày đó quân cảng náo nhiệt với các binh sĩ Việt và Mỹ, nào ba lô, nào súng đạn... Quê hương còn đó nhưng người bạn thân ngày xưa đã đi rồi. Anh mất tích cùng gia đình ngày Đà Nẵng thất thủ vào sáng 30/3/1975.

Rời phi trường, Tuấn thuê một chiếc Grab vào thành phố.

- Ông đi về đâu?

- Bác cho tôi về qua đường Phan Châu Trinh trước nhất. Chạy chậm thôi nghe bác.

Nhà cửa hai bên đường khác xưa quá nhiều. Ra khỏi phi trường hai cây số, ngày trước đây là Chợ Mới với Trường Tiểu Học Hoà Vang. Ngày đó Tuấn học lớp Tư, trường chỉ là dãy nhà một tầng, với hành lang rộng. Giữa sân có cột cờ. Bây giờ không thấy bóng dáng ngôi trường này ở đâu. Đây là những ngày đầu Việt Minh cướp chính quyền. Khổ cực bắt đầu. Tuấn còn nhớ rất rõ những giờ học sinh đi đón phái đoàn Quốc Tế (?) từ phi trường về, phải đứng dưới nắng hè chói chang ba bốn tiếng đồng hồ, chờ phái đoàn đi qua để phát cờ.

Đây rồi giao lộ Trương Nữ Vương và Phan Châu Trinh. Phan Châu Trinh có nhà ba mẹ Tuấn. Ba mẹ suốt cuộc đời khổ cực đã dành dụm xây một villa khá đẹp. Bên trái ngôi nhà, chỉ cách một đường kiệt là Chùa Phổ Thiên sau đổi tên thành Phổ Đà. Tuấn bảo bác tài dừng lại vài phút trước căn nhà. Nhớ

những đêm khuya khoảng ba giờ sáng, chùa giống tiếng chuông đầu tiên báo hiệu giờ tụng niệm của các thầy. Tuấn ước ao nghe lại tiếng chuông xưa, lùi lại thời gian, trở về sống cùng ba mẹ và anh chị em những ngày hạnh phúc thời trung học. Vườn rất rộng, trồng nhiều cây ăn trái, có giếng nước trong cho cả xóm dùng. Nay sân trước của vườn những người chiếm ngụ đã xây những quán nhỏ để kinh doanh, che hẳn căn nhà chính bên trong. Thật buồn thăm !!!

Tuấn nhớ lại những ngày mưa tháng mười, tháng mười một, mẹ cho ăn cá chuồn thính, hoặc cá chuồn chiên. Cá chuồn nếu chiên, mẹ xẻ đôi con cá theo chiều dọc, gói vào đó một cọng hành, một nửa trái ớt, xong gập con cá làm đôi và cột đầu kia lại bằng lá chuối. Ngon tuyệt!!! Cũng lạ là mùa mưa bão nhưng quê Tuấn có cá chuồn. Đã bao nhiêu năm rồi Tuấn chưa bao giờ được ăn lại đặc sản quê hương này. Nhớ lắm mẹ ơi. Nhớ nhất là mẹ.

Nhớ đến cá chuồn lại nhớ đến những ngư dân quê ngoại của Tuấn đi đánh bắt cá xa, ra đến tận Hoàng Sa, có khi bị bão lạc qua tận đảo Hải Nam của Tàu .

Đứng trước căn nhà lại nhớ đến cha, ngày hai buổi đi làm về trên con đường này. Ngày xưa đường có tên Marc Pourpe, sau đổi thành Phan Châu Trinh. Căn nhà cũng đổi số từ 156, sau thành 218. Đạo đó cha Tuấn chỉ mới trên năm mươi tuổi, nhưng thấy ông đã có thú trồng hoa và cây cảnh. Nhớ những buổi sáng cha ra vườn, tìm bắt sâu cho từng cây hoa. Tết nào nhà cũng có vài chậu hồng, cúc, thược dược. Ông thương Tuấn nhưng chẳng bao giờ nói “Ba thương con”, nhưng Tuấn biết qua những cử chỉ nhỏ nhặt, như đứng sau lưng Tuấn, sửa lại cổ áo cho con trai, khi Tuấn mặc vội áo, cổ áo chưa đúng nếp. Ngày xưa cha bảo: “Sau này các con, đứa nào về ở với ba mẹ cũng được, nhưng chắc ba mẹ không làm phiền các con vì ba mẹ có đủ cả, nhà cửa, xe cộ, tiền để dành trong ngân hàng”. Ông đã sửa soạn chu đáo cho ngày hai vợ chồng về hưu. Nhưng sự đời không chiều theo ý cha. Sau ngày 30/4/1975, vận mạng con người theo vận nước. Căn nhà bị chiếm đoạt, cái đau là bị chiếm đoạt bởi những người cháu từ Miền Bắc về. Cha và mẹ lui về sống với người em gái út ở Saigon. Trong một bức thư ông viết cho Tuấn khá lâu, ông bảo: “Tuấn, con có thể nghĩ rằng nay ba đã tám mươi tuổi mà mỗi tối phải mang rác nhà đi đổ?...” Ông buồn rồi mắc bệnh ra đi trước mẹ. Nhớ mẹ, Tuấn

nhớ ngày xưa thật bé, lúc Tuấn chín tuổi, mẹ đau nặng. Thầy thuốc bắt mạch cho mẹ và mẹ sai Tuấn đi đến hiệu thuốc Bắc bổ thuốc cho mẹ.

Những gói thuốc này rất thơm, có táo, có gừng, có thực địa... Mẹ bảo: “Con đem thuốc xuống bếp sắc thuốc cho mẹ. Cứ ba chén nước còn lại bầy phân nghe con”. Tuấn suy nghĩ sao mẹ không bảo chị của Tuấn hơn Tuấn hai tuổi làm việc này cho mẹ? Với đứa bé chín tuổi sắc thuốc cho mẹ là cả một kỳ công, cẩn thận vô cùng, nếu không, ham chơi thuốc của mẹ sẽ cạn khô. Thời đó chưa có nồi điện. Trước hết phải đi lấy lò than. Một cái lò đất nung, bỏ than lên, bỏ một ít cành khô thật nhỏ giữa đám than, quẹt diêm, vào đám củi nhỏ, xong thổi nhẹ cho lửa cháy lan ra các cục than. Khi than đã bắt đầu cháy đều mới bắt cái siêu lên. Con cháu chúng ta bây giờ không biết cái siêu là cái gì. Đó là một loại nồi đất nhỏ có nắp, có quai lớn để cầm. và có vòi cho nước chảy ra.. Sắc thuốc cho mẹ, mẹ dặn không cho lửa lớn, nhỏ thôi, và phải rót nước thuốc ra chén canh chừng, đến bầy phân là thuốc uống được. Tuấn nhớ là chẳng bao giờ, thuốc của mẹ cạn dưới bầy phân. Những lần đi sắc thuốc cho mẹ, Tuấn đã nghĩ ra rằng con người có thể đau rồi chết. Ý tưởng mơ hồ về đau khổ, bệnh tật và sự chết đã len lỏi vào tâm hồn Tuấn, để sau này dẫn dắt Tuấn vào thế giới y khoa.

Xa hơn một chút nữa trên đường Phan Châu Trinh là villa lâu của ông cậu, người anh của mẹ Tuấn. Hai ông bà kẹt lại khi Đà Nẵng thất thủ, bị đánh tư sản thành người vô gia cư. Hai ông bà buồn sinh bệnh rồi mất.

Bị đánh tư sản, nhưng thật ra vợ của Tuấn chỉ có một sạp nhỏ bán vải ở Chợ Hàn.

- Bác tài ơi, bác rẽ vào đường ngày xưa mang tên Trần Hưng Đạo cho tôi xem chút!

Khởi thủy đường này mang tên Verdun, sau thành Trần Hưng Đạo. Con đường thật ngắn khoảng trên hai trăm thước có quán “Bình Minh” cho thuê sách truyện, và hiệu sách đầu tiên của thành phố: nhà sách “Ngày Mai”. Quán sách Bình Minh không còn. Tiệm sách Ngày Mai nay là căn phố lầu bốn tầng. Tầng trệt căn phố là lò bánh mì... Chủ nhà sách Ngày Mai là hai vợ chồng người Huế, vô cùng lịch sự. Người chồng là thầy Nguyễn Văn Chức dạy tại trường trung học đầu tiên của thành phố. Ngày Mai ngày đó bán các cuốn sách truyện mới xuất bản ở Saigon gửi về. Ngoài sách truyện còn bán sách vở và các dụng cụ học sinh. Mỗi lần trả tiền sách xong, cô cháu gái của thầy Chức lấy giấy gương bọc lại bìa cuốn sách trước khi đưa cho Tuấn. Thời đó, người ta quý sách như vậy đó. Cô trạc tuổi Tuấn, tuy nhiều lần mua sách tiệm này, chưa bao giờ Tuấn có can đảm hỏi tên cô.

Quán sách Bình Minh nhỏ thôi nhưng có vô số các sách xuất bản từ những năm 1930, 1940... vô cùng quý hiếm. Rồi đến sau ngày 30/4/1975, với đợt đốt sách của chính quyền mới. Tuấn nghĩ không thể nào diễn tả nỗi đau khổ của hai chủ tiệm sách thấy

Bệnh viện quân y của Pháp (ảnh trái) về sau được chuyển thành trường học lấy tên là Lycée Blaise Pascal.(Nguồn: www.blaisepascaladanang.fr.)

những cuốn sách quý mình nâng niu bị thiêu rụi trong ngọn lửa.

- Bác tài ơi, rẽ vào đường bờ sông Bạch Đằng đi!

Ngày xưa đường có tên “Quai Courbet”. Ở đây có căn phố lầu nơi buôn bán của ba mẹ Tuấn ngày trước. Thật xa xưa, nơi đây Tuấn có Bé Mai, bạn tuổi thơ. Nhà Bé Mai sát vách nhà Tuấn. Bé Mai tóc hớt bum bê, da trắng lấm. Nhớ những mùa trăng, hai đứa nắm tay nhau chạy đuổi bắt trăng trên trời. Điều lạ, càng chạy nhanh trăng càng chạy theo. Tuấn như còn nghe tiếng cười dòn nắc nẻ của Bé Mai. Nhà Bé Mai, có chị Mực đi chợ nấu ăn. Tuấn thường qua gặp chị. “Chị Mực ơi, cho Tuấn miếng cháy đi!”. Chị có cơm cháy rất ngon, cháy vừa thôi. Chị luôn phết lên miếng cháy một ít mỡ hành, bẻ hai miếng cháy, một nửa cho Tuấn, một nửa cho Bé Mai. Ngày chạy giặc, gia đình Bé Mai theo mẹ và kẹt lại ở Liên Khu 5 của Việt Minh. Sau ngày hiệp định Genève ký kết, Bé Mai hồi cư về thành phố, Tuấn gặp lại Bé Mai, hai đứa ngỡ ngàng không biết nói chi ngày gặp nhau. Rồi đường đời vạn nẻo...

- Bác tài, rẽ vào đường Độc Lập đi!

Độc Lập đây rồi, con đường đẹp thời trung học, với những hàng phượng đỏ báo hiệu mùa hè đến, với những lưu bút kỷ niệm, những chia tay lưu luyến thời học trò... Con đường dẫn đến Collège Francais de Tourane. Trước khi trở thành trường trung học Pháp, đó là Quân Y Viên của người Pháp, và xa xưa hơn nữa đó là thành lũy của cụ Nguyễn Tri Phương. Thành được xây trên một khu đất cao, có con suối nhỏ chảy qua. Những di tích của Cụ không còn ngoài một thành cao phía sau của khu đất. Đây là thành trấn thủ cửa biển Đà Nẵng. Những nhà vòm bằng một loại tôn đặc biệt chống nắng của quân y viện Pháp vẫn còn. Một dãy nhà ngang ngói đỏ của các lớp từ sixième tới Première vẫn còn. Đến đây để nhớ lại Professeur Bourdat hiền lành, tận tụy dạy dỗ, nhớ thầy Hồ Huyền dạy Việt Văn, mỗi tuần hai giờ. Nhớ có lần ham chơi giờ thầy, Tuấn không thuộc một đoạn trích trong “Cung Oán Ngâm Khúc”. Thầy thương không cho điểm xấu chỉ bảo về học lại. Những người thầy thương mến đó đã ra đi từ rất lâu. Và ở đây có Đặng Thị Thu Vân, học cùng lớp, có gương mặt đẹp như Đức Mẹ, quanh năm suốt tháng chỉ mặc độc có một màu áo xanh thiên thanh. Thu Vân là hoa khôi của trường. Năm ngoái một người

bạn cho Tuấn hay, Thu Vân cũng đã bỏ bạn bè ra đi... Tất cả chỉ còn lại kỷ niệm.

Về thăm quê thăm thoát đã hai tuần. Một giờ chiều nay Tuấn phải lên phi trường và máy bay sẽ cất cánh về Mỹ lúc ba giờ. Sáng nay Tuấn thả bộ trên đường Phan Châu Trinh. Gió ban mai mát lạnh. Tuấn rẽ vào đường Nguyễn Đình Dương, ngày xưa có quán bán mì Quảng rất ngon, nay không còn thấy vết tích. Nhìn lại đã quá trưa, Tuấn gọi một chiếc Grab:

- Bác tài ơi, cho tôi về khách sạn Phương Đông trên đường Phan Châu Trinh đó.

Ngồi lên xe, bác tài cho nổ máy, nhưng quái lạ, máy xe nổ dòn nhưng xe không chạy. Ba bốn phút sau bác tài bảo:

- Xe tôi không hiểu sao nay trục trặc không chạy được, phiền ông kiểm xe khác.

Thế là Tuấn xuống xe, đi bộ một quãng đường, để tìm đường ra Phan Châu Trinh, nhưng không thấy ngõ rẽ vào Phan Châu Trinh đâu cả. Thế là lạc đường rồi. Thành phố nay đã đổi khác. Tâm trí hơi bấn loạn vì sắp tới giờ máy bay cất cánh. Hai bên đường khác lạ, không ai biết đường Phan Châu Trinh đâu để chỉ cho Tuấn. Tuấn nhìn lên bầu trời thấy chiếc Boeing 787 Dreamliner vừa mới bay ngang. Hồng rồi, trễ quá máy bay đã cất cánh!!!

Tuấn giật mình thức dậy, thì ra đây chỉ là giấc mộng. Linh hồn bay bổng về thăm quê. Quê hương Tuấn nay xa quá, trên nửa vòng xoay trái đất.

Tuấn mong về đây để nghe sóng Thái Bình ì ãm vỗ, nghe hàng phi lao reo trong gió chiều, nghe lại lời mẹ ru bên giòng sông cũ.

Chạnh nhớ bài thơ: "Hoa gạo đầu đình" của Hoàng Cầm:

"*Hoa gạo đầu đình vẫy mãi người xa quê
Vi đầu anh đi không về...*"

Ngày hôm nay cây hoa gạo ai đã đón mắt. Ngôi đình làng xưa không còn.

Về chi khi người thân đã mất,
Về chi khi "Đường Xưa" không còn "Lối Cũ",
Về chi khi đường xưa mang những tên khác lạ,
Về chi khi cảnh vật đổi dời.

Và về chi khi lòng người đã thay đổi.

Tuấn muốn thời gian dừng lại để tìm về quê xưa, nhưng gần nửa thế kỷ đã trôi qua, vật đổi sao dời, có ai có thể uống nước hai lần trên cùng một dòng sông?

Sáng nay nằm trên giường, nghe ngoài sân sau các chú chim đang hót vang mừng một ngày mới có gió mát và ánh nắng mai.

Một người bạn tại Việt Nam có bảo Tuấn: "Quê hương Việt Nam nay chỉ để nhớ và thương, chứ không phải để ở".

Chúng ta không thể có được tất cả những gì chúng ta mong muốn.

Và lòng nhủ lòng: "Đâu có hạnh phúc đấy là quê hương"

Phương Tuấn

Thương hoài cô gái xứ sương mù

(Riêng Trương thị Hồng Phước và những kỷ niệm Đà Lạt)

Thời chiến mạng người như cỏ rác
Đến tuổi-Vàng chơi sợ sáng-vui.
Đành phải quay về hồ Than Thở
Ngồi nghe em hát, ngắm mây trôi.

Chiều ngập khói sương mình vẫn đến
Thung lũng Tình Yêu, thác Cam Ly.
Đòi thông Hai Mộ thiên tình sử
Bên em xinh đẹp tuổi xuân thì.

Buổi tối cùng em vô quán Tùng
Khí trời lành lạnh phố người đông.
Vị đắng cà phê thêm lãng mạn
Tình em nồng ấm xuyên xao lòng.

Một ngày ly biệt buồn muôn thuở
Em tiễn tôi về lại Sài Gòn.
Nửa thế kỷ rồi chưa gặp lại
Quê người thương lệ muốn trào tuôn.

Xa Quê

(Họa bài thơ Tình Quê của Thông Mỹ Linh)

Từ ngày xa bến đò yêu
Xa dòng sông Lốt sáng chiều chơi vơi...
Xa em ngôn hạnh tuyệt vời!
Xa từng kỷ niệm một trời ước mơ.

Xa rồi cái tuổi lơ ngơ
Xa chùa Thiên Bửu đêm thơ vui vầy.
Xa Hòn Hèo đội mũ mây
Xa mùa hoa gạo hương bay tận trời.

Xa lời ru Mẹ à ơi...
Xa bầu rượu, túi thơ, vơi tắc lòng.
Xa Đình Miếu đứng chờ mong
Xa Cha Mẹ thăm đơm nồng tình thương.

VINH HỒ

(Giải đáp câu đố trang 13)

Cây Lá Mơ

(Skunkvine)

NS Tố Nhàn

Cây Lá Mơ tên khoa học là *Paederia*, họ cà phê, thuộc loại cây leo. Lá cây có hình trứng, một đầu nhọn, mọc đối nhau. Loại được ưa dùng là Lá Mơ Tam Thể, mặt trên lá màu xanh, mặt dưới màu tím nhạt, có gân trắng, lá có một lớp lông mềm bao phủ, nên còn có tên là Lá Mơ Lông.

Trước năm 1954, khi còn ở miền bắc Việt nam, tôi thường thấy người ta dùng lá mơ tam thể để chữa bệnh kiết lỵ: lá mơ đem thái nhỏ, trộn với trứng gà rồi hấp hoặc bọc trong lá chuối, áp chảo nóng để chín từ từ cho khỏi khô. Tôi nghe truyền miệng, người bị kiết lỵ, chỉ cần ăn trứng lá mơ như vậy, vài ngày là hết bệnh.

Lá mơ chứa chất Methyl Mercaptan, mùi rất nặng; có lẽ vì vậy mà lá mơ không thể thiếu trong thành phần rau để ăn với gỏi cá, giúp cho gỏi khỏi tanh. Cũng do tính cách "nặng mùi" của lá mơ, người trong Nam gọi là "Lá Thúi Địch", và Mỹ đặt tên cây này là "Skunkvine" hoặc "Stinkvine".

Sau năm 1975, ở lại Saigon, tôi được nghe nhân viên y tế từ ngoài bắc vào, thuyết trình về khoa "Chữa bệnh không dùng thuốc", không thấy nói tới lá mơ, chỉ nghe "Châm" bằng kim bạc, và "Cứu" bằng gai cứu mà thôi.

Mấy năm gần đây, ở Việt nam lá mơ được chiếu cố một cách đặc biệt, vì theo như quảng cáo, lá mơ có thể chữa đủ thứ bệnh: tiêu chảy, kiết lỵ, phong thấp, ngoài da, sạn thận.....; đúng nghĩa "chữa bách bệnh". Thậm chí, lá mơ, theo như quảng cáo, hợp với nước dừa xiêm và mật ong, còn chữa được cả ung thư phổi nữa.

Thoạt nghe không khỏi nực cười; song nghĩ cho cùng, với tình trạng y tế ở VN hiện nay, người nghèo khó lòng được chữa bệnh, thì cách dùng lá mơ cũng là một lối thoát cho những người quá tuyệt vọng về bệnh tật, cũng như về khả năng tài chánh vậy.

NS Tố Nhàn

CÁI RĂNG CÁI TÓC

Tám tuần đi hớt tóc
Tóc phủ quá mang tai
Râu hai phân lún phún
Thợ hớt tóc thờ dài

Tám tuần không nhuộm tóc
Đầu trắng ba phần tư
Soi gương thấy ngò ngộ
Chưa giống Ngũ Tử Tư

Về hưu, không đi làm
Bệnh nhân hết cảm râm (1)
"Tóc bác sĩ trắng quá!"
"Răng bác sĩ hơi vàng!"

Một năm đi khám răng
Nha sĩ làm khó khăn,
"Kháng sinh sao không uống?"
"Phòng bệnh khỏi ăn năn!" (2)

Vài tháng nữa chụp hình
Tóc trắng như minh tinh (3)
Râu dài như Bùi Giáng
Chẳng ai nhận ra mình! (4)

Nguyễn Trác Hiếu

Florida, ngày 26 tháng 6 năm 2020

(1) Cách đây khoảng 10 năm, một bệnh nhân nhi đồng của tôi, khoảng 6-7 tuổi, trước khi ra về, đứng nhìn tôi chăm chú rồi thân nhiên nói, "Bác sĩ ơi, sao tóc bác sĩ trắng quá? Và răng bác sĩ vàng quá!" Tôi hơi ngạc nhiên về nhận xét chính xác của chú bé. Tuần sau, tôi bắt đầu nhuộm tóc và tẩy trắng răng.

(2) Nha sĩ lý luận, "Ông bị tiểu đường, tôi làm sạch răng ông sẽ làm chảy máu lợi và hàng triệu vi trùng trong miệng sẽ ủa vào tuần hoàn của ông và ông có thể bị ngã bệnh. Ông nên hỏi bác sĩ gia đình và xin ngừa nhiễm trùng trước khi trở lại với tôi." Tôi đành xin cái hẹn khác với ông nha sĩ.

(3) Hồi còn bé tôi biết Kim Novak có mái tóc bạch kim thật đẹp.

(4) Tôi vào tiệm hớt tóc, mang khẩu trang, khi thợ bắt đầu hớt, tôi bỏ khẩu trang ra. Một thanh niên trong phòng nói lớn, "Dạ chào bác, cháu không nhận ra bác và không chào bác vì bác mang khẩu trang khi bước vào tiệm." Tôi đáp, "Cảm ơn cháu. Chớ không phải bây giờ bác già quá cháu nhận không ra?" Thanh niên này là con bạn tôi, nói, "Bác còn phong độ lắm dù lâu lắm cháu không gặp bác".

lá thư

Mộng Lệ An

BS Nguyễn Thanh Bình

grande roue

old Port Montreal

Oratoire St Joseph ban đêm

Oratoire St Joseph ban ngày.

Từ hồi cuối năm 2019, tui tui đã dự trù 4 chuyến du lịch cho tới hết tháng bảy năm 2020. Vào giữa tháng 12 năm 2019, bệnh dịch Covid 19 bộc phát tại Vũ Hán, chỉ hoành hành tại đó và một vài nơi, tui chưa thấy sợ, nên cuối tháng hai, tui tui còn hơn hờ dặt gia đình đưa con gái, qua chơi Orlando từ 22 tới 29.

Lúc đó, chỗ này còn yên, sinh hoạt bình thường, nên mọi người đều vui, riêng tui thì có dịp gặp một số bạn già, như Vũ Trọng Hùng, Dương Mạnh Tài, Nguyễn Bá Cường, Nguyễn Đức An, Nguyễn Tiến Cảnh, và bạn trẻ là Trần Mạnh Tung. Gặp bạn, ăn nhậu, đấu hót thì vui thật, nhưng tui đã mua giấy thất cổ, vì anh Tung là đầu nậu báo chí ở Florida, nhất định bắt xác, đó là lý do tại sao lại có bài của tui hôm nay, cà kê dê ngỗng về những chuyện vui buồn nơi tui cư ngụ, là thành phố **Mộng Lệ An** đầy mộng mơ và mộng mị.

Thành phố này trên một hòn đảo, gần cửa sông ST- Laurent, nên muốn vào phải đi qua nhiều cây cầu, trong đó có cây mới xây khánh thành cách đây đúng một năm, giá 4 tỷ Gia kim, tên là Samuel De Champlain, nối Montreal với Longueuil ở phía nam. Dân số của Montreal và các vùng phụ cận lên tới gần 4 triệu, hầu như một nửa trong số hơn 8 triệu dân của cả tiểu bang Quebec. Nếu Mỹ là hợp chủng quốc, thì Montreal là hiệp chủng thành, vì ra đường là thấy dân của đủ các xứ trên thế giới, và nói hàng trăm thứ tiếng khác nhau.

Ở đây, có rất nhiều chỗ nổi tiếng, thu hút du khách, như Oratoire St- Joseph, Stade Olympique, vườn bách thảo, đặc biệt là khu phố cổ, lúc nào cũng đông vui, ăn uống, cà phê, các nghệ sĩ chơi nhạc, vẽ tranh, không thua gì kinh đô ánh sáng của Pháp.

Từ ngày Covid bay tứ tung, cùng thế giới, tiểu bang Quebec, và Montréal cũng bị giới nghiêm như các nước khác, kể từ ngày 14/03/2020: tất cả mọi thứ đều bị đóng cửa, trừ tiệm thuốc Tây, siêu thị bán đồ ăn, nhà thương, cây xăng và chỗ... bán rượu, vì chính phủ sợ dân bị trầm cảm, cần uống cho lên tinh thần. Dân chúng được khuyên rửa tay càng nhiều

càng tốt, phải đứng cách nhau 2 thước, cấm tụ tập đàn đúm đông người. Lúc đầu, giới chức y tế nói khẩu trang không cần (vì đã bị mấy ông con Trời thu mua hết rồi, tìm không ra). Khi đã mua được, và dân chúng đã tự may lấy thì chính phủ lại khuyên nên mang, cho bớt bị lây.

Nói tóm lại, Montreal và Quebec cũng làm như mấy chỗ khác, nhưng số người chết rất nhiều, mỗi ngày mấy trăm, sáng nào thủ tướng, bộ trưởng y tế, giám đốc y tế công cộng cũng họp báo: thấy số bệnh mới, số nhập viện, số tử vong mà chóng mặt. Thật ra thì đại đa số những người chết là tại mấy trăm nhà già của tiểu bang: những vị này lớn tuổi, lại bệnh tim, phổi, cao máu, tiểu đường, không có sức đề kháng nên 10 người bệnh thì chết hết 9. Ngoài ra, một phần lớn còn chết đói, chết khát: số là, sau ngày 14/03, thân nhân, hoặc những người được thuê riêng để săn sóc các cụ, cho ăn uống bị cấm không cho vào, nhân viên cơ hữu, vốn đã thiếu lại càng thiếu hơn, vì bệnh, hoặc vì sợ bệnh, không đi làm... thế là các cụ vừa đói, vừa khát, cứ theo nhau mà đi... Chính phủ quỳnh lên, tìm cách tuyển nhân viên mà không ra, phải quyết định nhiều biện pháp:

a) Lúc đó, phòng mạch bác sĩ đóng cửa, nhà thương chỉ dùng để chữa bệnh nhân bị Covid, nên các bác sĩ chuyên môn bị thất nghiệp, do đó chính phủ kêu gọi các vị này tới nhà già, làm y công, tức là cho ăn uống, lau chùi, thay tã và rửa... đít, nhưng với lương bác sĩ chuyên môn, cỡ 250 đô la một giờ. Đây là một quyết định quái đản, bị những y công phản đối, vì họ làm cả tháng chỉ bằng đám y công nửa mùa này làm một ngày, mà chưa chắc những người này làm đúng. Còn một chuyện quái đản nữa, là có bác sĩ Liu, đã từng là chủ tịch của Medecins sans frontieres, đã chống dịch Ebola ở Tây Phi Châu, dịch tả ở Yemen, xin vào làm ủy ban chống dịch thì bị bà bộ trưởng y tế Danielle Mc Cann từ chối, nói rằng kinh nghiệm ở châu Phi vô dụng ở đây, chả hiểu vì ghen tức hay kỳ thị? Vì bà Mc Cann không phải là bác sĩ, và bác sĩ Liu là người Tàu. Bà Liu, để chứng tỏ thiện chí, đành xin

làm y công, dù có bằng chuyên môn về y tế công cộng.

b) Nhờ chính phủ liên bang cho quân đội tới làm y công sau khi được huấn luyện mấy ngày.

c) Tuyển 10.000 y công, huấn luyện cấp tốc cỡ 400 giờ, với lương cao 49.000 một năm. Vì việc quá tốt, hơn 30.000 ghi tên, nên phải phỏng vấn để loại bớt. Giờ tới phiên y công và y tá phân đổi, vì họ phải học lâu hơn nhiều, mà lương lại kém.

Hai giải pháp đầu đã thực hiện, y công cấp tốc đã được thụ huấn, chưa biết kết cục ra sao, vì còn tranh cãi lung tung...

Trong thời gian giới nghiêm, mọi người cố gắng núp trong nhà, chỉ lâu lâu đi chợ mua đồ ăn, ngoài đường vắng hoe, xe cộ thưa thớt, không bị kẹt, xăng xuống giá mà rất ít người mua. Riêng phần tôi, động xoa mặt chược bị đóng cửa nên hai tay ngứa ngáy, phải làm cái bị cát để đắp cho giải tỏa ẩn ức, chứ nếu lỡ tay đắp vợ, đắp chó là vào bót... Đùa chơi thôi, chứ tôi là loài râu quạp, mẹ bè trên phán gì là lú rú nghe theo, sức mấy mà đắp. Ngày ngày gọi FaceTime nói chuyện với con cháu, nhưng lâu lâu nhớ quá, cũng phải tới thăm, đứng xa vẫy vẫy, chụp vài tấm hình...

Ngó qua ngó lại mà hơn hai tháng... Từ ngày 11/05/2020, chính phủ cởi trói từ từ cho tham gia đình, bạn bè nên đỡ hơn một chút, dù vẫn phải đứng xa, mang khẩu trang, và hớp mặt tối đa 3 gia đình: tụi tôi có thể làm đồ ăn mang tới cho bà nhạc, bà chị, và con cháu... Thời tiết năm nay ở Montreal cũng lạ, lạnh rất lâu, nên tuy hoa magnolia, lê, lilas, tulipe đã nở mà tôi không ra làm vườn, trồng hoa mới và rau cỏ được.

Sau khi giảm giới nghiêm được một ngày, thì hôm 12/05, Quebec bị mất nữ nghệ sĩ nổi tiếng, bà Renee Claude, là danh ca, và tài tử điện ảnh của cả màn ảnh lớn và nhỏ (TV). Bà sinh ngày 03/07/1939, hoạt động tích cực trong nhiều thập niên, từ 1959 tới 2015, đã đóng nhiều phim và ra hơn 20 băng đĩa nhạc. Sau khi về hưu, bà vào nhà già, bị Alzheimer từ hơn một năm nay, và bây giờ qua đời vì Covid. Thường thì đám tang nghệ sĩ nổi tiếng được tổ chức trọng thể, dân chúng tiễn đưa rất đông, nhưng lúc này, "Covid oblige" nên mọi sự đi qua rất âm thầm. Ngày xưa, người ta than sinh bất phùng thời, bây giờ thì nữ nghệ sĩ này đúng là tử bất phùng thời, kẻ cũng đáng thương.

Ngày 25/05/2020, một sự việc gây ồn ào khắp thế giới mà mọi người đều biết, là ông cảnh sát da trắng Derek Chauvin đã đè đầu gối lên cổ một người da đen tên là George Floyd làm nạn nhân chết. Tôi không cần nói nhiều, nhưng cái chết của anh chàng này làm dân Mỹ biểu tình, bạo động tùm lum. Điều kỳ lạ là biểu tình "chống kỳ thị" lại lan khắp thế giới, Úc, Anh, Pháp... và cả Canada nữa, hôm 30/05 ở Toronto, và 31/05 thì tới phiên Montreal của tụi tôi. Đúng là một lũ vô công rồi nghề, a dua, đàn đúm... Ở đây thì không có bạo động, nhưng chắc Covid sẽ lây thêm... ngày 31/05 rất đẹp trời và mát lạnh, vì có

8 độ C sau một làn sóng nóng từ 25 tới hết 30/05, vague de chaleur hay canicule. Trong giai đoạn này cũng có một số người già qua đời vì nóng, mất nước, không thở được.

Tình hình ở đây tương đối yên tĩnh được gần 3 tuần, thì lại có chuyện:

1) Ngày 18/06, ở đây có cháy rừng, mà vì trời nắng và khô, nên mấy trăm ngàn mẫu rừng thành tro bụi, lính cứu hỏa làm việc hết sức mà không hiệu quả..Thêm vào đó lại có một canicule nữa, cháy càng dữ, đến nỗi Toronto phải viện trợ thêm một số lính cứu hỏa. May mà sau đó, có một trận mưa lớn, cháy rừng chấm dứt, dè đâu, họa vô đơn chí, lại có trận bão tiếp theo, với cả mưa đá làm mất điện nhiều khu vực. Đó là thiên tai.

2) Giờ tới nhân tai. Vì đang mùa hè, không đi du lịch xa được, thiên hạ thuê nhà nghỉ mát ở trên núi, ven hồ, gọi là Chalet. Vấn đề là có nhiều người thiếu giáo dục, vô nhân cách, thuê nhà ngắn hạn 2, 3 ngày không giữ vệ sinh, phóng uế bừa bãi, phá đồ đạc, khiến chủ nhà kêu trời như bọng.

3) Trong khi bên Mỹ, Tổng Thống Trump đang khốn khổ vì hai cuốn sách của cộng sự viên cũ là John Bolton, sách của cháu gái là Mary Trump, thì ở Quebec có một tên vô danh tiểu tốt là Charles Philippe David, cũng viết cuốn Effet Trump, xuất bản ngày 22/06. Tôi không thừa tiền để đọc loại sách này nên không biết nội dung, xin quý vị thông cảm.

Ngày 24/06/2020: Hôm nay, là ngày Quốc Khánh của Quebec, cũng gọi là lễ ST JEAN. Thường thì nhà nào cũng treo cờ của tiểu bang, màu xanh nhạt, chia làm 4 ô, mỗi ô có một bông hoa Lys màu xanh đậm hơn, và trên đường, xe cũng treo cờ, bóp còi om sòm. Buổi tối thì có ca nhạc ở nhiều nơi, đốt pháo bông, vui chơi có khi tới sáng, chai, lon bia, rác vứt tùm lum, đúng cảnh "le lendemain de la fet". Năm nay thì không có pháo bông, không tụ họp, mà các nghệ sĩ tổ chức ca nhạc trong rạp trống, rồi truyền hình cho mọi người coi. Đám trẻ thì buồn lắm, vì mất dịp gặp mặt, xả sù bấp!

Luôn tiện đây, tôi muốn nhắc tới một chút lịch sử: Quebec là tiểu bang duy nhất trong 10 tiểu bang dùng tiếng Pháp làm ngôn ngữ chính, nhưng ở Montreal, dân nói đủ thứ tiếng, và Anh ngữ coi bộ muốn lấn lướt, do đó, chính phủ đã ra luật 101 bắt các hãng xưởng nhà hàng, nhà thương... phải dùng tiếng Pháp. Hồi năm 1967, khi Tổng Thống Pháp De Gaulle qua đây, trong bài diễn văn, đã hô "Vive le Quebec libre" làm dân ở đây lúc nào cũng chỉ lăm le đòi độc lập. Có ai đô hộ đâu mà đòi độc lập! Đảng Quebecois, khi cầm quyền, đã trưng cầu dân ý 2 lần, năm 1980 với Rene Lévesque, và năm 1995 với Jacques Parizeau, mà đều thua.

Trong thời gian đó, dân nói tiếng Anh dọn đi tiểu bang khác khá nhiều, làm kinh tế xuống

dốc... Lúc này thì phong trào đòi độc lập, ly khai, tự trị càng ngày càng xẹp, và chính phủ lúc này, không phải thuộc 2 đảng chính Liberal và Quebecois, mà là một đảng nhí mới nổi có tên là Coalition Avenir du Quebec, viết tắt là CAQ.

Đảng này không được sự ủng hộ của người Việt, vì tên viết tắt CAQ của Đảng đọc lên nghe như vắng tục!

Gần cuối tháng 06, Montreal lại bị thêm một canicule nữa, từ 20 tới hết ngày 26/06, nhiệt độ lên tới 35 độ C, cộng thêm độ ẩm làm người ta có cảm giác như 40, 41 độ, cổ khô héo, cây và hoa ử rữa. Vì trời quá nóng, lại bớt giới nghiêm, dân chúng đổ xô ra bờ hồ, sông, bể tắm tư nhân và công cộng, lại xảy tai nạn, khiến hơn 30 người chết đuối.

Qua tháng 7, ngày mùng một là quốc khánh Canada, rơi vào thứ tư. Quebec có thông lệ kèn cựa với chính phủ liên bang, nên thay vì nghỉ lễ thứ tư, thì họ dời qua ngày thứ sáu, nhưng tại thủ đô Ottawa, lễ quốc khánh vẫn được tổ chức đúng ngày, cũng on line... Ngày 01/07 cũng là ngày dân Quebec dọn nhà, vì bail thuê nhà ở đây bao giờ cũng bắt đầu vào đầu tháng 07, và gần 40% dân số hùng hục khuân đồ đạc... có nhà tới nửa đêm chưa dọn xong, vì các hãng nhận 4,5 mỗi, nếu là người chót thì chờ dài cổ...

Trong trận đại dịch năm nay, cộng đồng Việt Nam bị khá nặng, và rất nhiều người thuộc khối Y, Nhà, Dược. Tôi xin kể, nhưng không hẳn theo đúng thứ tự thời gian:

1) Người đầu tiên bị nạn Covid là bác sĩ Đào Huy Hào, cỡ trên 40 tuổi, chuyên môn về Y tế công cộng. Ông Không trực tiếp chữa bệnh nhân, mà hình như bị lây vì tiếp xúc quá nhiều với những hồ sơ có chứa virus.

2) Nhân viên chăm sóc bệnh nhân bị Covid là ông Nguyễn Nhật Thông, 48 tuổi, không chống nổi virus dù ông còn trẻ và vốn khỏe mạnh, chẳng có bệnh gì trước.

3) Bác sĩ Phạm Ngọc Đức, YKSG khoá 1969, đã bị tai biến mạch máu não với dư chứng từ nhiều năm nay, đang ở CHSLD, tức là Centre Hospitalier pour les Soins de Longue Duree, bị ho, sốt và sưng phổi, nhưng theo bà vợ thì âm tính với Covid.

4) Dược sĩ Đào Trọng Cần, ở CHSLD, bỗng bị ngã, vào phòng cấp cứu. Sau khi may và băng bó xong, thay vì trả về chỗ cũ, họ lại chuyển đi chỗ khác, và anh qua đời vì nhiễm Covid, mà không biết từ đâu.

5) Dược sĩ Lê Thị Bạch Nga, phu nhân của Bác Sĩ Nguyễn Gia Ân, YKSG khoá 1965. Chị Nga, khi còn khỏe mạnh, từng làm thơ, viết văn, in thành sách. Chị nằm CHSLD từ mấy năm nay, cũng là nạn nhân của Covid.

6) Cụ Phan Thị Ngọc Anh, phu nhân của cố Bác Sĩ Nguyễn Đình Cường.

7) Cụ Công Tăng Tôn Nữ Trinh Cảnh, thân mẫu của Dược Sĩ Đỗ Thị Nguyệt Minh, nhạc mẫu của Bác Sĩ Ngô Văn Mai, YKSG 1969.

8) Cụ Nguyễn Thị Sáng, thân mẫu của Bác Sĩ Nguyễn Ngọc Tân, Thủ quỹ của Hội Y Sĩ VN tại Canada và là chương mẫu của Bác Sĩ Trần Tý Thư, bình bút nổi tiếng của TSYS.

9) Soạn giả cải lương Nguyễn Phương, rất nổi tiếng, cùng thời với Hà Triều & Hoa Phượng. Thuở sinh thời, cụ viết rất nhiều bài về cải lương Việt Nam, các soạn giả, diễn viên ngày xưa, với nhiều giai thoại đăng trên Thời Báo của Montreal.

Xin nói thêm là các cụ lớn tuổi, sống ở CHSLD qua đời không hẳn vì Covid, mà liên quan tới con siêu vi khuẩn này: từ khi có giới nghiêm, thân nhân hay người giúp việc không được vào lo việc ăn uống, mà nhân viên thì thiếu, do đó các cụ qua đời phần lớn là vì thiếu dinh dưỡng và thiếu nước. Đó chính là trường hợp của cụ Trần Thị Tú Nga, phu nhân của cố Giáo Sư Nguyễn Hữu, thầy của rất nhiều thế hệ Bác Sĩ của YKĐH Sài Gòn. Cụ mất ở Brest, Pháp quốc.

Nãy giờ toàn nói chuyện buồn, nản quá, nên tôi phải tìm một vài thứ vui hơn cho khỏi bị trầm cảm.

Tôi tới Montreal ngày 22/07/1975, sau khi ở 2 tháng trong trại tỵ nạn Đại Hàn.

Số là tôi rời Việt Nam, từ căn cứ Hải quân Bình Thủy, Cần Thơ vào cỡ 18g, ngày 30/04, trên mấy chiếc tàu há mồm. Ra biển, tàu chìm, tàu Song Long (Twin Dragon) của Nam Hàn vớt, chở vào Vọng Các, rồi về Phú San, thành phố kỹ nghệ ở cực nam Đại Hàn.

Tại Montreal, tôi chỉ biết một con đường duy nhất là Maplewood, do bạn đi du học gửi thư về. Ngày đó, toàn đi bộ, bus, metro.

Đang ở xứ chiến tranh, qua đây thấy nơi này thật thanh bình... gần nửa đêm, trạm xe điện ngầm vắng hoe, nhưng tàu vẫn chạy, tiếng nhạc êm dịu vang nhẹ nhẹ. Đi bộ thì đường phố sạch sẽ, cây cao bóng mát...

Có một con đường khá dài, lần nào đi qua, tôi cũng thấy nó giống đường Phan Đình Phùng ở Sài Gòn và nhớ nhà với vợ.

Khi ở đã lâu, tôi thường dịch tên đường và địa danh ra tiếng Việt cho đỡ nhớ.

Con đường tôi vừa nói có tên là Van Horne, giờ thành Văn Học.

Đường này thẳng góc với một đường quanh co, từ núi xuống, tên là Cote des Neiges, tên Việt là Dốc Tuyết. Ngọn núi của thành phố, Mont-Royal, đã được gọi là Hoàng Sơn. Hopital Notre Dame thành nhà thương Đức Bà. Gần Montreal, có thành phố Trois Rivieres: lúc đầu, tính gọi là Tam Giang, sau sợ nhầm với phá Tam Giang ở miền trung, nên đổi thành Ba Ngòi, cũng là tên một vùng ở mien nam... Và Montreal biến thành Mộng Lệ An. Và tôi đã ở đây lâu nhất trong cuộc đời, 12 năm ngoài Bắc, 21 năm trong Nam, và ít ngày nữa, 22/07 là vừa đúng 45 năm viễn xứ.

Một lần nữa, câu ca dao quen thuộc lại thoáng qua trong trí nhớ:

Sông kia sao cứ chảy hoài,
Đưa người xa xứ lạc loài tới đây.

Nguyễn Thanh Bình (Bát Sách)

Dòng Sông ly biệt

Chim sáo sang sông để lại lời trách
"Sao Anh để Em gái nhỏ sang sông?"
Chim Sáo bay... nhìn lâu cao gác tía
Phận "Di tân" lấy gì để làm tin?

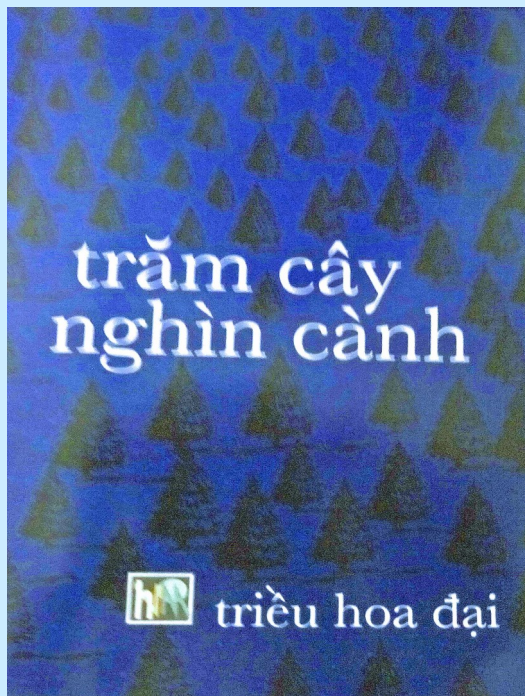
Giờ đây mọi thứ trở thành kỷ niệm
Một thoáng nhìn, thấy lại Quê hương xưa
Dòng sông nhỏ, mang ta ra cửa Biển
Cảnh xưa còn đó, Cố nhân xa vời

Dòng sông ly biệt mang nhiều nghiệt ngã
Thêm lần nhân chứng... đôi ta chia lìa
Sông Sài Gòn... khác chi sông Móng Cái
Kê ở, Người đi... trách nhau lấy hờn

Cửa biển Tiên yên, Tiên sa hay Vũng tàu
Ngàn đời sóng vỗ, mang cảnh biệt ly
Mộng chung đôi... để dành kiếp lai sinh
Kiếp tới sẽ không làm lỡ... lần nữa

Đôi ta chung vai... xây nhà bên suối
Nghe tiếng Chim hót, thánh thót suối reo
Cảnh Quê thanh bình, hoa nở ngập lối
Tay trong tay, t a hát khúc sum vầy

lhs 11/2013

Nhà xuất bản Văn Học Mới hân hạnh giới thiệu:
Trăm Cây Nghìn Cảnh
(Phỏng Vấn Văn Học)
do nhà thơ Triều Hoa Đại thực hiện.

Một tác phẩm được tập hợp bởi mười bốn (14) văn thi hữu, nhà phê bình & nhận định văn học của các tác giả đã thành danh.

Với mười bốn (14) tên tuổi lẫy lừng đã và đang ở cùng & sống với văn chương qua rất nhiều thập kỷ đủ đã nói lên tầm mức quan trọng của văn học giữa những thăng trầm của biết bao nổi trôi theo vận nước.

Đọc Trăm Cây Nghìn Cảnh quý vị sẽ cảm nhận được những trải lòng ở giờ phút “nói thật” của các văn, thi hữu góp mặt trong tác phẩm.

Liên lạc:

NXB Văn Học Mới
10291 Arundel Ave.
Westminster, CA 92683 – 5821
Vanhocmoi68@gamail.com
Hanguyendu@gmail.com
Cell: 714-723-9652

Liên lạc với tác giả:
TRIỀU HOA ĐẠI

(Nếu quý vị muốn có chữ ký và triện son của tác giả).
286 CALLIOPE ST
OCOEE, FLORIDA 34761 – 4616
Cell: 904- 496-6117.

Mùa hè đỏ lửa tại Việt Nam

Năm 1972 tại miền Nam Việt Nam "mùa hè đỏ lửa" (Red fiery summer) bắt đầu ngày 30 tháng 3 năm 1972 khi bộ đội Cộng Sản Bắc Việt với nhiều sư đoàn chủ lực, hàng trăm xe tăng, đại pháo phối hợp với quân du kích CS miền Nam đã phát động 1 cuộc tấn công dữ dội chủ yếu vào các tỉnh cao nguyên Trung phần của Việt Nam như Kontum, Quảng Trị, Đông Hà, lần xuống đến các tỉnh miền Tây-Nam phần như An Lộc, Bình Long... qua chiến dịch gọi là "chiến dịch Xuân-Hè 1972 (1972 Spring-Summer offensive) với mục đích cho thấy chương trình Việt Nam hoá chiến tranh bị thất bại, làm áp lực ở hội đàm Ba Lê, v v... Mùa Hè 1972 năm đó bao trùm máu, lửa, và có tên là "mùa hè đỏ lửa". Cuộc tấn công mùa hè năm 1972 này của Cộng Sản Bắc Việt đã gây tổn thất cho cả trăm ngàn sinh mạng binh sĩ cả 2 phía Nam, Bắc và thường dân vô tội bị chết.

Mùa hè năm 2020 tại Hoa Kỳ

Ngày 25 tháng Năm 2020, một anh da đen bị thiệt mạng khi bị một anh cảnh sát da trắng dùng kỹ thuật kiềm chế không cần thiết chặn đầu gối lên cổ trong thời gian quá lâu. Ai nhìn thấy cảnh này cũng bất mãn, sự việc đó không nên xảy ra, bất cứ người bị chết là sắc tộc gì, màu da gì, người đó trước đây có tiền án hay không.

Sự việc không nên có này đã làm bùng nổ lên những cuộc biểu tình phản đối tại hầu hết các tiểu bang Hoa Kỳ. Tuy vậy, biểu tình ôn hòa để phản đối là chuyện hợp lý, cần được hỗ trợ. Tuy nhiên, những cuộc tuần hành ôn hòa lúc đầu đã trở nên quá khích và bị lợi dụng do những kích động xúi giục từ bên ngoài đã biến thành những vụ bạo động với những cuộc đập phá, hôi của, cướp bóc và đã có ấu đả giữa các nhóm người ủng hộ biểu tình và chống biểu tình, giữa cảnh sát và nhóm biểu tình. Đã có tổn thương về thể xác, có máu chảy, có lửa cháy (do đốt phá xe cộ, cửa hàng)!

Mùa hè năm nay ở Mỹ có lẽ cũng là "mùa hè đỏ lửa" tuy không cùng hoàn cảnh, nguyên nhân, mức độ tàn khốc như ở miền Nam Việt Nam năm 1972.

Năm nay tại Hoa Kỳ mùa hè không còn là mùa hè êm ả, mong đợi của học sinh, sinh viên để được nghỉ ngơi, cùng với gia đình đi nghỉ mát thoải mái trong 3 tháng hè sau những ngày tháng học tập căng thẳng ở nhà trường. Mùa hè năm nay là mùa của lo âu, của bấp bênh cho tương lai. Nạn dịch COVID 19 phát xuất từ Vũ Hán Trung Cộng bắt đầu từ tháng 12 năm 2019 sau đó lan đến Mỹ và thế giới đã gây biết bao chết chóc, mất mát cho nhân loại. Hoa Kỳ còn đang chật vật trong việc kiểm soát nạn dịch, con số người bị nhiễm còn gia tăng thì biến cố giữa anh da đen và anh cảnh sát da trắng lại xảy ra làm cho xã hội Hoa Kỳ thêm hỗn loạn, phân hoá.

Về mặt chính trị và trong cộng đồng người Việt Nam hải ngoại, từ khi tổng thống Trump (T) nhậm chức từ ngữ "cuồng" bắt đầu xuất hiện ngày càng thường xuyên hơn. Cuồng để chỉ một trạng thái tình cảm quá mạnh mẽ, lý trí không kiểm soát được. Nhóm cuồng T. đối nghịch với nhóm chống T. Nhóm cuồng T thì những gì ông T làm cũng đều hoan nghênh, khen ngợi không tiếc lời, nhưng những gì ông T nói sai, làm sai thì lại lờ đi không nhắc tới. Ngược lại nhóm chống T thì cái gì ông T làm cũng đều chê bai, chửi bới bất cứ ông làm đúng hay sai, kể cả những việc ông làm có lợi cho nước Mỹ, những gì ông T làm sai, dầu không quan trọng thì lại làm nổi bật lên để có lý do phản đối, công kích ông mạnh mẽ hơn.

Hai nhóm cuồng và chống T tiếp tục chống đối nhau ngày càng gay gắt hơn. Đã có những người từng là bạn chí thân, trước kia từng cùng nhau ăn uống, đi lại, gặp gỡ nhau thường xuyên nay chỉ vì "cuồng" và "chống" mà "đường ai nấy đi".

Thiết nghĩ, những người làm công tác khoa học như chúng ta nên nhìn những sự việc xảy ra một cách trung thực, không cảm tính. Những gì ông T làm được, làm đúng thì phải ủng hộ. Cụ thể, trước nạn dịch COVID 19, xã hội Hoa Kỳ dưới thời ông T. tương đối ổn định, tỷ lệ thất nghiệp giảm nhiều; ông T. chống Trung cộng mạnh qua việc đánh thuế hải quan lên hàng hóa của Trung cộng làm cho kinh tế Trung cộng suy yếu hẳn, ông T đã thành công đưa hầu hết các xí nghiệp Mỹ ra khỏi Trung quốc trở về Mỹ hoặc dời qua các nước khác; Hoa Kỳ làm mạnh với Trung cộng trên biển Đông, Hoa Kỳ ngày càng ủng hộ Đài Loan... Những việc làm này của ông T cần được tiếp tục mạnh mẽ hơn. Chúng ta nên ủng hộ.

Bên cạnh đó những sai trái của ông T cũng cần phải được nhắc đến và phê bình thẳng thắn. Một vài thí dụ cụ thể: ông T. đã thờ ơ trong việc kiểm soát bán súng trong khi những vụ bắn giết nhau bằng súng đạn tiếp tục xảy ra rất thường xuyên, không nơi này thì nơi khác trên nước Mỹ, hầu như mỗi ngày. Gần đây nhất chỉ trong vòng 6 ngày từ

July 1 đến July 6, 2020 vừa qua đã có 7 vụ bắn nhau với 5 người bị thiệt mạng tại thành phố Jacksonville, Florida.

Một sự việc khác là việc ông T. từ chối không mang mask khi đến những nơi công cộng, trong khi ông khuyến khích người dân Hoa Kỳ nên tiếp tục những biện pháp phòng và chống nhiễm dịch trong đó có việc mang mask. Ông T. cần được góp ý thẳng thắn mạnh mẽ để ông ấy làm tốt hơn.

Suy luận như trên nhưng có lẽ trong hoàn cảnh nước Mỹ hiện nay, nếu chúng ta không thể làm được tất cả những điều mà chúng ta nghĩ là tốt, là cần phải thực hiện ở một tổng thống thì có lẽ chúng ta nên đặt ưu tiên (prioritize) cho một số việc. Theo thiện ý của người viết thì hiện nay ưu tiên cần giải quyết :

1. Ổn định trật tự xã hội. Kiểm soát tốt hơn nạn dịch. Chóng phục hồi kinh tế nước Mỹ.

2. Tiếp tục chống Trung cộng với những biện pháp mạnh, cụ thể cho đến khi chúng không còn đủ thực lực để thực hiện âm mưu làm bá chủ thế giới .

Cầu mong cho nạn dịch mau chấm dứt và mọi người trên khắp thế giới được bình an trong nạn dịch.

Đoàn kết chúng ta có thể làm mọi chuyện.

Nguyễn Quyền Quới
Mùa hè năm 2020

TIN BẦU CỬ / ELECTION INFORMATION

Primary Election : 18/8/2020 - Hạn chốt ghi danh : 20/7/2020

General Election : 11/03/2020 - Hạn chốt ghi danh : 05/10/2020

nên ghi danh đi bầu một lúc cho cả hai ngày

xin bấm vào link

<https://registertovoteflorida.gov/home...>

registertovoteflorida.gov

Quý vị nào cần hướng dẫn ghi danh bầu cử bằng tiếng Việt,

Xin dùng link dưới đây.

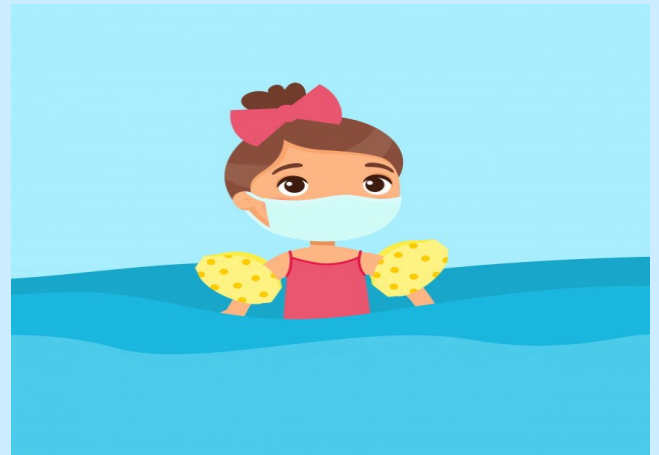
https://www.eac.gov/sites/default/files/eac_assets/116/Federal_Voter_Registration_VIE.pdf

Tổng số người Mỹ gốc Việt đi bầu sẽ quyết định tiếng nói của cộng đồng người Việt chúng ta khi cần thiết đối với chính quyền Hoa Kỳ.

Hãy chứng tỏ lá phiếu của Cộng đồng người Mỹ gốc Việt có giá trị và có thể góp phần vào sự thành bại của các ứng cử viên.

Lần bầu cử này vô cùng quan trọng, nó quyết định vận mệnh của nước Mỹ cũng như nước Việt Nam của chúng ta. Mong tất cả quý vị **GHİ DANH ĐI BẦU** cho cả hai ngày, và nhin chút thời gian đi bầu

**Please, VOTE IN PERSON.
DO NOT VOTE BY MAIL**

HÈ 2020

Mùa hè lại đến, năm nay
Ngồi không nhớ lại những ngày trải qua
Chuột vàng Canh Tý xông nhà
Vui mừng đón Tết trên đà hân hoan
Nhưng vui chỉ thoáng một đoàn
Cơn dịch Vũ hán đoàn đoàn lan ra
Dân chủ, Cộng hòa chẳng tha
Nam thanh, nữ tú, trẻ già cũng vương
Chẳng ai còn dám ra đường
Mũi miệng che kín, chỉ chường mắt thôi
Cấm cung, bực rọc liên hồi
Công việc ngừng trệ, đứng ngồi không yên
Giờ này năm trước là tiên
Ngao du thiên hạ khắp miền năm châu
Hè nay nhìn lại thấy rầu
Chỉ vì Cô vít điên đầu người dân
Nay đã tưởng dịch bớt dần
Cho mở cửa lại, rần rần enjoy
Côvi bỗng lại trở mòi
Thật sự bùng phát hay lời truyền thông?
Dù tin thật giả không cần (lường)
Bản thân ta giữ chẳng cần lưu tâm
Cách ly khoảng cách xa gần
Khẩu trang, tay rửa ta cần làm luôn
Thế dục ta giữ làm khuôn
Nằm nhà đọc, viết là buồn tâm hồn
Mặc cho thế sự đáo đôn
Sức khỏe bảo trọng, gia môn an bình.

TCT

Lá thư Leisure World CALI.

Từ ngày có dịch Covid, nước Mỹ cũng như hầu hết các quốc gia khác trên thế giới đã trải qua những ngày tang thương, thê thảm.

Đời sống của cư dân trong Leisure World nơi chúng tôi ở khi về hưu cũng thay đổi khá nhiều. Tất cả những sinh hoạt cộng đồng, hội họp, trình diễn âm nhạc ngoài trời tại Amphitheater đều bị bãi bỏ. Hội ái hữu Việt Mỹ của chúng tôi cũng dẹp hết picnic, họp mặt văn nghệ... Buồn ơi là buồn... !

Đến khoảng cuối tháng Ba thì dịch Covid trở nên dữ dội, các bệnh viện mọi nơi đều thiếu hụt mặt nạ. Một nhóm cư dân trong LW đứng ra thành lập một hội tình nguyện may mặt nạ. Hội ái hữu Việt Mỹ, qua sự đóng góp của hội viên, đã gia nhập và bắt đầu may mặt nạ. Tính đến đầu tháng Bảy này thì LW đã cung cấp được 25.000 mặt nạ gửi tặng các bệnh viện và cả cảnh sát trong vùng. Âu cũng là một đóng góp đáng quý để "Góp một bàn tay" với cộng đồng, hầu giúp đỡ những chiến sĩ tiền tuyến như Bác Sĩ, Y tá, nhân viên y tế, nhân viên công lực... đang ngày đêm vất vả nơi tuyến đầu.

Trong mấy tháng vừa qua thì các đức lang quân của các bà làm việc thiện nguyện đã bị trưng dụng vào hoả đầu quân. Vừa đi chợ on-line vừa dọn dẹp nhà cửa, giặt giũ quần áo... các bà lão đã chu toàn mọi sự khá hoàn hảo, mặc dầu có vị đã đốt cháy mấy cái nồi (dĩ nhiên trong đó có tôi!

Đang lúc mệt mỏi vì chợ búa, cơm nước thì Orange County loan báo cho các vị tuổi hạc được cung cấp miễn phí 3 bữa ăn 1 ngày, 7 ngày một tuần. Thế là Bà Táo được nghỉ xả hơi, tha hồ dốt hai Ông đi chơi!

Hàng năm, vào dịp lễ Độc Lập dân chúng Hoa Kỳ tổ chức hội họp ăn nhậu tưng bừng. Năm nay vì cái nạn mắc dịch nên không còn những cuộc vui hội hè ngoài bãi biển, ngoài công viên... Chợt nhớ lại năm 1975 khi gia đình chúng tôi tới định cư ở Arlington Heights, ngoại ô Chicago, khoảng trung tuần tháng Sáu, do đó đã được hưởng hương vị lễ Độc Lập. Buổi chiều thì được mời ăn Hamburger, Hot Dogs, cho đến tối thì vợ chồng ông bà bảo trợ Ken Stiles đưa đi xem pháo bông rất ngoạn mục ở trường đua ngựa. Lại sức nhớ tới ngày Song Thất (7 tháng 7) thời Đệ Nhất Việt Nam Cộng Hoà!

Mấy tháng nay cứ cắm cung ở nhà, thời giờ nhàn rỗi nên tôi đã học cách làm video, tài tử thời, và đã đưa lên YouTube được mấy ca khúc để gửi tặng bạn bè và thân hữu. Giải trí lành mạnh đấy!

Một anh bạn thân của tôi là tay mê mạt chược, lúc này bị cách ly không đi xoa nên cứ than buồn hoài, đi ra đi vào chẳng biết làm gì, đọc email rồi coi TV mãi cũng chán. Thế là ông làm thơ rởn chơi: "Đi ra rồi lại đi vào, Vẫn vợ chỉ tốn Vi-a-Gra mà thôi"

Than ôi thời oanh liệt nay còn đâu???

Bảo Côn

Seal Beach, California Lễ Độc Lập Hoa Kỳ July Fourth 2020.

CỐI PHÀM

Nửa thế kỷ rồi hồn ta như vỡ nát
Hè vô tâm thiêu đốt cả hoang sơ.
Con suối cạn khô, cây không bóng mát
Ta lang thang từ đó đến bây giờ.

Ta mất hết, hình hài cũng rữ rượi
Giữa bốn bức tường đơn độc điều hiu.
Phải nhận lãnh cả ngàn mũi tên độc
Hồn đau thương gục ngã giữa cô liêu.

Ôi! chẳng có gì trong ngôi cổ mộ
Một con đờ cũng bị nước cuốn phăng.
Các bến đợi chẳng còn ai đứng đợi
Cối ta bà hư ảo hoá thành băng.

Pho tượng đá mới vừa bị giật sập
Chiếc ghế buồn mục miếu vụn âm ba.
Thôi em hãy coi như ta chết thật
Trả xác thân về tro cốt xót xa.

VINH HỒ
June, 4, 2020.